

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

**Klavírní miniatury Ilji Hurníka a práce
s nimi v hodině hudební výchovy na 1. stupni
ZŠ**

Diplomová práce

Autor:	Aneta Součková
Studijní program:	M7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor:	Učitelství pro 1. stupeň ZŠ
Vedoucí práce:	PhDr. Hana Příbylová

Hradec Králové

2016

Zadání diplomové práce

Autor:	Aneta Součková
Studium:	P101395
Studijní program:	M7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor:	Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Název diplomové práce:	Klavírní miniatury Ilji Hurníka a práce s nimi v hodině hudební výchovy na 1. Stupni ZŠ
Název diplomové práce:	Piano miniatures by Ilja Hurnik and their use in music lessons for elementary school

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

V teoretické části se práce bude věnovat určitému skladateli a jeho tvorbě, se zaměřením na tvorbu pro děti. V praktické části budou vypracovány modelové situace pro využití klavírních miniatur v různých hudebních činnostech.

JENČKOVÁ, E. Hudba v současné škole. Hradec Králové: Tandem, 1999-2004
HERDEN, J. Hudba jako řeč. Praha: Scientia, 1998 JAGLOVÁ, J. Začínáme s hudební výchovou. 1999 ZEZULA, J. - JANOVSÁ, O. a kol. Hudební výchova v mateřské škole. Praha: SPN, 1987 D'ANDREA, F. Rozvíjíme hudební vnímání a vyjadřování. Portál, 1998

Garantující pracoviště:	Hudební katedra, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	PhDr. Hana Příbylová
Oponent:	prof. PhDr. Eva Jenčková, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 6. 1. 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucí diplomové práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové 15. 6. 2016

.....

Poděkování

Děkuji PhDr. Haně Příbylové za odborné vedení a cenné rady, které mi při zpracování diplomové práce poskytla. Dále chci poděkovat všem za podporu.

Anotace

SOUČKOVÁ, Aneta. *Klavírní miniatury Ilji Hurníka a práce s nimi v hodině hudební výchovy na 1. stupni ZŠ*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec králové, 2016. 65s., Diplomová práce.

Diplomová práce v první kapitole pojednává o životě a profesní dráze Ilji Hurníka. Tato část je rozdělena dle oborů, ve kterých těchto významný český představitel působil. Tedy jako skladatel, pedagog, klavírista a spisovatel. Druhá kapitola seznamuje s charakteristikou klavírní skladby. Konec teoretické části se zabývá rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání a čtyřmi základními činnostmi v hudební výchově. V praktické části diplomová práce nabízí návrh modelových situací, ve kterých jsou prakticky využity klavírní miniatury v hudebních činnostech v hodinách hudební výchovy na 1. stupni základní školy.

Klíčová slova: Klavírní miniatura, modelová situace, hudební výchova, hudební činnost.

Anotation

SOUČKOVÁ, Aneta. Piano miniatures by Ilja Hurnik and their use in music lessons for elementary school. Hradec Králové: Pedagogical Faculty, University of Hradec Králové, 2016. 65 p., Diploma work.

The first of this diploma thesis focuses on the life and professions of Ilja Hurnik. This chapter is divided according to the professions in which he engaged. He worked as a composer, educator, pianist and writer. Second chapter introduces the basic of pianist's composition. The last chapter of the theoretical part deals with Framework Educational Programme for Elementary Education, specifically with four basic operations in musical education. The practical part presents a proposal of model situations where the pianist miniatures which appear in musical activities in the first grade of elementary school are practically used.

Keywords: Piano miniatures, simulation, music education, music fiction.

Obsah

Úvod.....	9
1. Život Ilji Hurníka	10
1.1 Dětství	12
1.2. Studia.....	13
1.3. Profesní dráha.....	14
1.3.1 Skladatel a pedagog.....	14
1.3.2 Klavírista	20
1.3.2.1 Česká Orffova škola.....	21
1.3.3 Spisovatel.....	24
2. Charakteristika klavírní skladby	27
2.1 Instruktivní skladba.....	27
2.2 Etuda	28
2.3 Klavírní miniatura	29
3. Školství.....	30
3.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.....	30
3.1.1 Klíčové kompetence.....	30
3.1.2 Vzdělávací oblasti	34
3.1.3 Hry s hudbou a techniky muzikoterapie.....	38
3.2 Hudební výchova	40
3.2.1 Pěvecká činnost.....	41
3.2.2 Poslechová činnost.....	41
3.2.3 Pohybová činnost	42

3.2.4 Instrumentální činnost.....	43
4. Pedagogické využití klavírních miniatur Ilji Hurníka v hudební výchově	44
4.1 Modelové situace	44
4.1.1 Ilja Hurník: <i>Hodinky a hodiny</i>	44
4.1.2. Ilja Hurník: <i>Veselý listonoš</i>	48
4.1.3. Ilja Hurník: <i>Velký a malý pes</i>	53
4.1.4. Ilja Hurník: <i>Pochod</i>	54
4.1.5. Ilja Hurník: <i>Květinka</i>	57
4.1.6 Ilja Hurník: <i>Rej skřítků</i>	59
5. Závěr	61
6. Literatura	62
PŘÍLOHY	65

Úvod

Hudba je důležitou součástí mého života. Od dětství jsem hrála na zobcovou flétnu, klavír a navštěvovala jsem pěvecký sbor. Tématem diplomové práce bych chtěla přispět nápady činností do hodin hudební výchovy na prvním stupni základní školy a také připomenout Ilju Hurníka, významného českého skladatele, spisovatele, pedagoga a klavíristu, který byl držitelem řady cen. V roce 2007 mu bylo uděleno i Státní vyznamenání Za zásluhy o stát v oblasti kultury a umění.

Cílem diplomové práce je poukázat na možnosti využití klavírních miniatur v hudebních činnostech v hodinách hudební výchovy na základní škole, kde mohou působit na větší okruh posluchačů, než je tomu v hodinách klavíru. Stěžejní částí diplomové práce je vytvoření modelových situací, ve kterých je pracováno s konkrétními klavírními miniaturami a podán návrh pedagogického řešení a využití.

Diplomová práce obsahuje úvod, do čtyř kapitol rozčleněný odborný text a praktickou část, závěr, seznam použité literatury a hudební přílohy.

První kapitola je zaměřena na život Ilji Hurníka. V krátkosti je zde představeno jeho dětství a studia. Jeho profesní dráha je rozdělena na čtyři hlavní oblasti, ve kterých vynikal, a to jako skladatel, pedagog, klavírista a spisovatel. V poslední části této kapitoly se dozvíte o české verzi Orffovy školy, kterou Ilja sepsal společně s Petrem Ebenem.

Druhá kapitola nese název charakteristika klavírní skladby. V krátkosti je zde představena instruktivní skladba, etuda a klavírní miniatura.

Třetí kapitola se zabývá školstvím, které je spojeno především s hudební výchovou. Rozebrány jsou zde čtyři hlavní součásti hudební výchovy, tedy pěvecká, poslechová, pohybová a instrumentální činnost.

Čtvrtá kapitola Pedagogické využití klavírních miniatur Ilji Hurníka v hudební výchově je hlavním přínosem diplomové práce. Podává konkrétní návrh řešení, jak s jednotlivými skladbami pracovat.

1. Život Ilji Hurníka

Ilja Hurník se narodil 25. listopadu 1922 v Porubě do rodiny učitelů. Tato obec byla v roce 1957 připojena k Ostravě a od roku 1990 je jedním z městských obvodů města Ostravy.

V roce 1938 musela jeho rodina utéct do Prahy před sudetskou anexí Slezska. Zde na umělecké škole studoval klavírní hru u profesora Viléma Kurze a kompozici u Vítězslava Nováka. Ilja Hurník byl mnohostranný hudebník. Jen těžko lze s jistotou říct, v jakém oboru vynikal. Vrcholem jeho tvorby jsou opery, ke kterým sám psal vlastní libreta. Dále se však mohl pyšnit slavnými oratorii a kantáty. Jako koncertní pianista se věnoval zejména dílu Clauda Debussyho a Leoše Janáčka. Významné koncerty měl s Pavlem Štěpánem, později také se svou manželkou Janou. Ta byla také vynikající klavíristkou a jejich klavírní duo bylo velice úspěšné. Hurník společně se svým švagrem Petrem Ebenem napsal českou verzi Orffovy školy. Právě Orffova škola se stala vzorem pro velice podobné adaptace v dalších státech. Jeho hudba obsahovala plno výborných nápadů a často se inspirovala lidovými hudebními motivy ze Slezska.¹

Ilja Hurník byl českým skladatelem, interpretem, ale také dramatikem a spisovatelem. Napsal několik knih plných povídek, kde zasvětil čtenáře do světa hudby. Hurník psal i eseje, paměti, rozhlasové hry a svou hudbu popularizoval i prostřednictvím médií, tedy díky televizi a rádiu. Působil na Pražské konzervatoři a Vysoké škole múzických umění v Bratislavě. Obrovské popularity se zasloužil také díky jeho osmi deskovému cyklu s názvem – Umění poslouchat hudbu. Tento cyklus byl vydaný i v současnosti na CD. Vtipem a zábavou jsou nabitě jeho „barevné notýsky“, které obsahují hluboké ponoření do nitra člověka a to z toho důvodu, že nic, co je lidské, nebylo Hurníkovi cizí.¹

Ilja Hurník zemřel 7. září 2013 ve věku devadesáti let.

---

¹ SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Sociologie stáří a seniorů*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 9788024782508.

Slavná rodina Ilji Hurníka:

- Lukáš Hurník (syn) – skladatel, publicista, moderátor, rozhlasový manažer
- Petr Eben (švagr) - skladatel
- David Eben (synovec) – hudebník
- Kryštof Eben (synovec) – hudebník, matematik
- Marek Eben (synovec) – herec, hudebník, moderátor ²

Seznam cen Ilji Hurníka:

- Cena za hudbu k filmu Osvobozená paleta (1964)
- Cena ČSSHV (1968)
- titul Zasloužilého umělce (1989)
- japonská Grand Prix (1990 – 1992)
- čestný titul DrSc. h. c. na Ostravské univerzitě (1992)
- Cenu Senior Prix (1993)
- Čestné občanství města Krásná Lípa (1996)
- Čestné občanství města Ostravy (1997)
- Světová cena Antonína Dvořáka (2000)
- Cena Classic Českého hudebního fondu (2002)
- Zlatá AMU (2003)
- Komenského cena Ministerstva školství (2007)
- Medaile „Za zásluhy“ I. stupně (2007)

---

² *Laskavý vykladač hudby Ilja Hurník* [online]. 2003 [cit. 2014-9-14]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/laskavy-vykladac-hudby-ilja-hurnik -dtv- /hudba.aspx?c=A030725_144212_hudba_jup

- Cena Ministerstva kultury (2010) za přínos v oblasti hudby
- Zlatá cena OSA (2012)

1.1 Dětství

Ilja Hurník pocházel z malé slezské vesničky, na kterou vždy velmi rád vzpomínal. Jeho dědeček tam založil první Sokol v celém Slezsku. Nebyl to však ledajaký Sokol. Mnoho obyvatel z širokého okolí chtělo své večery trávit právě tam. Jeden chtěl hrát v orchestru, jiný zpívat ve sboru či učit se novým tancům. Často se tam lidé scházeli, aby si mohli zazpívat lidové písničky či recitovat básničky.³

O umění se začal zajímat již v době, kdy mu bylo 5 let. Jeho nadání se projevilo nejprve v oblasti literatury, protože dokázal již jako malý složit první báseň. Obecnou školu navštěvoval od roku 1928. Brzy poté začal chodit na hodiny klavíru, na který ho vyučovala Božena Lísková – Mazenauerová.³

Hurník byl od dětství velmi aktivní člověk. Možná i díky tomu o něm psali v novinách. Když si koupil noviny a viděl tam článek se svou fotkou, velmi ho to překvapilo. Článek byl na celou stranu a nesl název „Říkejte mu malý Mozart.“ Článek čtenářům přibližoval šikovného Ilju, pojednával i o tom, jak lezl na stromy a co všechno má vlastně rád. Autor článku si byl jistý, že z něho bude malý Mozart nebo, a to v horším případě, druhý Křička.³

Svůj hudební talent začal Ilja projevovat již v jedenácti letech, kdy začal skládat své první hudební skladby. Jeho velkou mecenáškou a podporovatelkou byla německy píšící spisovatelka a básnířka Maria Stona (Marie Scholzová, matka sochařky Heleny Železné), která mu umožňovala vystupování před kulturním publikem na jejich zámku v Třebovicích ve Slezsku. Okruhu těchto významných lidí, kteří se u ní scházeli, se říkalo Slezský Výmar.

---

³ HURNÍK, Ilja. *Dětství ve Slezsku*. Praha: Československý spisovatel, 1979. ISBN 22-056-79.

1.2. Studia

V roce 1933 začal Ilja Hurník studovat Reformní reálné gymnázium v Ostravě. Ve 30. letech se dokonce účastnil celomoravské studentské Ideové soutěže. Právě Hurník zde zvítězil v kompozici, literatuře, melodramu a klavírní hře. Bylo mu tehdy pouze 12 let. V tomto věku se také poprvé účastnil prvního rozhlasového vystoupení, kde se představil jako pianista. Od roku 1936 začal studovat kompozici na Masarykově ústavu hudby. Jeho učiteli byli F. M. Hradil a klavírní hru ho vyučoval E. Mikelka. Roku 1938 se přestěhoval společně se svou rodinou do Prahy. Důvodem jejich stěhování byl sudetský zábor. Jeho otec byl považován za uprchlíka před Hitlerem. Jakmile roku 1941 odmaturoval, začal chodit na hodiny kompozice k Vítězslavu Novákovi a klavírní hru ho učil Vilém Kurz. Právě tito slavní kantoři ho dokázali nastartovat k prvnímu samostatnému koncertu, který se uskutečnil roku 1942 v divadle v Ostravě. V roce 1948 úspěšně absolvoval mistrovskou školu na Státní konzervatoři v Praze. Od roku 1948 do roku 1952 studoval také Hudební a taneční fakultu (HAMU – jednu ze tří fakult Akademie múzických umění) u známé Ilony Štěpánové – Kurzové, dcery Viléma Kurze.⁶⁴

---

⁴ *Ilja Hurník - hudba v genech* [online]. 2012 [cit. 2014-10-13]. Dostupné z: <http://vitalplus.org/article.php?article=559>

1.3. Profesní dráha

1.3.1 Skladatel a pedagog

Hurníkova tvorba byla pestrá, a to již v době, kdy studoval. Komponoval hudebně dramatická díla, symfonické a koncertantní skladby, komorní, klavírní, vokální a instruktivní skladby.

Hudebně dramatická díla

- Maryka, kantáta pro sólový soprán, smíšený sbor a orchestr na slezské lidové texty, 1948
- Ondráš, balet, 1949/1950
- Noé, oratorium pro tenor sólo, smíšený sbor a orchestr na biblické texty, 1959, rev. 2004
- Ezop, kantátová suita pro smíšený sbor a orchestr podle Ezopových bajek, 1964
- Vánoční pastorela, pro dětský sbor a komorní soubor, kantáta, 1965
- Velikonoce, kantáta, 1966
- Dáma a lupiči, opera, 1966
- Mudrci a bloudi, opera, 1968
- Diogenes, opera, 1973
- Faux pas de quatre, baletní groteska, 1978
- Rybáři v síti, opera, 1981
- Ozvěna, komorní kantáta pro sóla, dívčí sbor, komorní a smyčcový orchestr, hoboje a klavír na vlastní text, 1982
- Oldřich a Boženka, opery, 1984/1985
- Co pohádka zatajila, dětská opera, 1987
- Prastaré obrazy, kantáta, 1988
- Missa Vineae Crucis, kantáta pro dětský nebo ženský sbor a orchestr nebo varhany, 1991
- Letnice, kantáta pro dětský sbor na lidové a biblické texty, 2002

Symfonické a koncertantní skladby

- Partita in A pro flétnu, smyčce a klavír, 1950, též komorní verze
- Tance z baletu Ondráš, suite pro velký orchestr, 1949, 1951
- Koncert pro flétnu a orchestr, 1952/1953
- Koncert pro hoboj, cembalo nebo klavír a smyčce, 1954/1959
- Koncert pro dechové nástroje, klavír a tympány, 1956
- Komorní hudba pro smyčce, 1962
- Sinfonia facile, pro smyčce a klavír, 1963/1975
- Kyklopes, pro velký orchestr, 1965
- Serenáda pro smyčce, 1970
- Koncert pro klavír a komorní orchestr, 1972
- Nový clavecin, 1975, též verze pro sólový klavír
- Věci, suite (divertimento) pro malý orchestr, 1977
- Faux pas de quatre, pro orchestr, baletní suite, 1978
- Concertino pro klavír a smyčce, 1978, též verze pro dvoje housle a smyčce
- Concertino pro dvoje housle a smyčce, 1981, též verze pro klavír a smyčce
- Klicperovská předehra, pro orchestr, 1978/1985
- Symfonieta pro orchestr, 1996
- Con brio, (2000)
- Symfonie in C pro orchestr, 2000
- Koncert pro violu a smyčcový orchestr, 1994/2002
- Leporelo, pro malý orchestr, 2007
- Faun a Apollo, 2008, též verze pro žesťový sextet a varhany

Komorní skladby

- Caprices, pro sólové housle, 1949
- Partita in A pro flétnu a klavír, 1950, též verze s orchestrem
- Sonáta pro violu a klavír, 1951
- Čtvero ročních dob, suite pro komorní orchestr (12 nástrojů), 1952/1953, též verze pro dechové kvinteto (=1. dechový kvintet)
- Sonata da camera pro flétnu, hoboj (housle), cello a klavír (cembalo), 1952/1953
- Sonata pro violu a klavír, 1957

- Esercizi pro flétnu, hoboj, klarinet a fagot, 1956/1958
- Malý Faun, suita pro flétnu a klavír, 1956/1965
- Moments musicaux pro dechový soubor, 1962
- Muzikanti, suita pro vypravěče a 18 instrumentálních sólistů na básně Františka Branislava, 1963
- Koncert pro hoboj a klavír, 1964
- Příběh jedné kapely, pro vypravěče a komorní soubor na vlastní text, 1968
- Vánoční koledy, pro housle a klavír, 1968
- Concertino pro housle a klavír, 1971/1973
- Gloria di flauti pro dvě flétny, 1972
- Concertino pro dvoje housle a klavír (cembalo) nebo komorní orchestr, 1978/1981, též verze pro klavír a smyčce
- Suita pro saxofon a klavír, 1979
- 2. dechový kvintet, 1985
- Sonatina pro kontrabas (nebo fagot) a klavír, 1985/1986
- Tance, pro harfu, 1986
- Žest'ový kvintet, 1987
- Sonatina pro hoboj a klavír, 1988
- Suita pro altsaxofon a klavír, 1990
- Trio in C pro hoboj, klarinet a fagot, 1993
- Tance pro andílky, pro housle, flétnu a klavír, 1995
- Sonatina pro housle a harfu, 1996
- Concerto capriccio pro varhany, dvoje housle a violoncello, 1998
- Variace na Beethovenovo téma pro violu a klavír, 1998
- Sonatina pro housle a klavír, 2001
- Sextet pro žestě a varhany, 2006, též verze pro orchestr pod názvem Faun a Apollo
- Etudy pro dechový oktět, 2010
- 3. dechový kvintet

Klavírní skladby

- Motivy z dětství, 1934 rev. 1944
- Grotoska, 1938
- Dvě toccaty, (1943)
- Preludia, 1942/1943
- Sonatina in C, 1950/1951
- Kousky pro klavír ve snadném slohu (60. léta)
- Domáci hudba (Tance), pro klavír na čtyři ruce, 1963
- Písničky pro klapky, snadné skladby pro klavír, 1969
- Valčíky, pro klavír na čtyři ruce, 1971
- Nový clavecin, 1975, též verze pro klavír a smyčce
- Fantazie pro dva klavíry, 1979
- Variace na Pergolesiho téma, pro klavír na čtyři ruce, 1983/1984
- Innocenza, pro klavír na čtyři ruce, 1992
- Hudba pro klavír, 2005
- Dvanáct klavírních preludií, 2008

Vokální skladby

- Květiny, pro soprán a klavír na slova Františka Vrby, 1940
- Samota, cyklus pro bas a klavír (orchestr) na orientální texty, 1942
- Dívčí písně, pro střední hlas a klavír, 1942
- Písničky s flétnou, pro vysoký hlas, flétnu (nebo housle) a klavír, na texty Františka Branislava a vlastní / na texty lidové poezie, 1950
- Sbory o matkách, tři smíšené sbory na lidové texty, 1955
- Vyhrátá mez, cyklus dětských (dívčích) sborů s doprovodem klavíru na texty Jana Čarka, 1955
- Tři dcery, malá kantáta pro dětský (dívčí) sbor a klavír na lidový text, 1960
- Šalamoun, pro baryton/bas a smyčcové kvarteto nebo varhany, na text Písň písni v překladu Jaroslava Seiferta, 1961
- Minutové písničky, pro soprán, flétnu a klavír, na texty Václava Fischera a Jana Hostáně, 1961

- Dětská terzetta, pro tři dětské hlasy, flétnu, harfu a kontrabas, na texty Františka Branislava, 1962
- Šulamit, písňový cyklus pro alt/střední ženský hlas a klavír nebo varhany nebo komorní orchestr, na text Písně písní v překladu Jaroslava Seiferta, 1963
- Červnová noc, cyklus dvojzpěvů pro dívčí (dětský) sbor a klavír na lidové texty, 1965
- Scény pro dětský sbor, na texty Václava Fischera a vlastní, 1971
- Sezonní madrigaly, pro komorní smíšený sbor a instrumentální soubor, na vlastní texty, 1982/1984
- Rozhovory matky s děckem, dětské sbory na lidové a vlastní texty, 1984
- Kapr, blecha a tak dále, jednohlasé písničky pro dětský sbor a klavír na vlastní texty, 1985
- Voda voděnka, pro dětský sbor a capella, na text Václava Fischera, 1985/1986
- Diffugere nives, pro dětský sbor
- Verba sancta, pro soprán a cembalo nebo komorní orchestr, 2006

Instruktivní skladby

- První melodie: Snadné přednesové skladbičky pro mládež, pro klavír, 1932
- Orffova škola (spolu s Petrem Ebenem), 1966
- Čtyřruční hra (teorie, cvičení, koncertní etudy), 1966/1972/1981
- Obrázky, velmi snadné skladby pro flétnu a klavír, 1984
- Voršilská ulička, cyklus snadných přednesových skladeb pro klavír, 1976/1978
- Džezík, cyklus snadných skladeb pro klavír, 1977
- Etudy pro klavír, 1987
- Voršilská ulička 2. sešit, 1999
- V tom našem sádečku, pro housle nebo flétnu nebo klarinet nebo hoboj a klavír, 2002
- Šest rukou u jednoho klavíru, suite ve čtyřech větách pro klavír na šest rukou, (2005)⁵

---

⁵ MALINA, Jaroslav. Ilja Hurník. Brno, Boskovice: Masarykova univerzita Brno, 1995. 207 s. ISBN 80-85834-03-0.

Od roku 1946 do roku 1949 měl Hurník 4 koncerty v Polsku. Po roce 1949, konkrétně od roku 1951, nemohl vycestovat do ciziny po několik let. Byl označen za formalistu kvůli své kantátě pro soprán, smíšený sbor a orchestr s názvem *Maryka*, která byla skladbou obsahující slezské lidové prvky. *Maryka* byla originálně zpracována a vyvolala řadu diskuzí jak v pozitivním, tak i v negativním smyslu. Tato kantáta byla považována za vtipnou, ale kritiky se dočkala zejména kvůli napodobování sovětské kulturní politiky. Vzhledem k tomu, že měl zákaz cestování do ciziny, soustředil se na zájem českých interpretů o jeho skladby. Radost mu také dělala obliba u publika.⁶

Roku 1950 složil balet *Ondráš*, se kterým mu pomohl Jan Reimoser (Jan Rey), s choreografií Emerich Gabzdyl. V baletu ukázal svou lásku k rodnému Slezsku. Poté už ale svou tvorbu na Slezsko neorientoval.⁷

V 60. letech měl velice úspěšné období. Při své tvorbě využíval inspirace ze Starého zákona. Napsal oratorium *Noe* a kantátový doprovod *Ezop*. V této době se dokonce začal věnovat opeře. Dalšími slavnými dramatickými oratorii a kantáty byly *Prastaré obrazy*, dále také *Missa Vinea Crucis* – pro sbor dětí a orchestr či varhany. Úspěch si zařídil i díky *Vánoční pastorele*, vánočním textům určeným pro dětský sbor a komorní soubor, kde se využívají Orffovy nástroje. Roku 1996 napsal *Velikonoční pastorelu*, po úspěchu *pastorely Vánoční*. Roku 1982 *Ozvěnu* a dvacet let později *Letnici*. Ta byla další v řadě po *Velikonoční* a *Vánoční pastorele*.⁸

Jeho první operou byla *Dáma a lupiči* (1966). *Dáma a lupiči* byla tragikomickou operou, která obsahovala vše, co by tradiční opera měla mít. Byla představena nejen v Janáčkově opeře, ale i v Národním divadle, Kielu a Halberstadtu. Dalšími jeho operami byly *Diogenes*, *Oldřich a Boženka*, *Rybáři v síti*, *Mudrci a bloudi* a *Co pohádka zatajila*. Hurník navštívil kongres mezinárodní instituce pro hudební výchovu, kde poznal Orffův Schulwerk. Schulwerk je metoda kreativního přístupu k výuce dětí.

---

⁶ *Laskavý vykladač hudby Ilja Hurník* [online]. 2003 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/laskavy-vykladac-hudby-ilja-hurnik-dtv-/hudba.aspx?c=A030725_144212_hudba_jup

⁷ *Ilja Hurník: Skladatel, klavírista, spisovatel, pedagog a dramatik* [online]. 2013 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/ilja-hurnik-skladatel-klavirista-spisovatel-dramatik-a-pedagog/>

⁸ *Česká Orffova společnost* [online]. 2008 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z [www](http://www.orff.cz/carl-orff-a-schullwerk/): <http://www.orff.cz/carl-orff-a-schullwerk/>

Pomocí hravé formy rozvíjí smysl pro rytmus, intonaci a pohybově-hudební cítění. Díky hudebním hrám narůstá u dětí kreativita, představivost, fantazie a hudební vnímavost.

Svazky Orffova Schulwerku vycházely v letech 1950 až 1954. První sešit však vyšel roku 1932 a byl určený pro děti. Od doby, kdy navštívil zmíněný kongres, se začal věnovat pedagogické činnosti. Rád pořádal výchovné koncerty pro děti, s čímž mu pomáhala Janáčkova filharmonie. Díky ní vznikl osmi deskový cyklus nazývaný Umění poslouchat hudbu. Umění poslouchat hudbu byly desky, které se staly oblíbené po školách a měly velký vliv na hudební výchovu.⁹

Skladby pro děti, které Hurník složil, jsou oblíbené na českých hudebních školách dodnes. Pro malé děti vytvořil Hurník s Petrem Ebenem písničky a menší instrumentální skladby do Orffovy školy. Hurníkova Škola čtyřruční hry je originální, nemá po celém světě obdoby. Byla dokonce přeložena do japonštiny. Své pedagogické dovednosti ukázal Hurník i v praxi. Vyučoval několik let na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě a také na Pražské konzervatoři. Učíval hru na klavír, komorní hru a kompozici. Vedl také svůj seminář, který se jmenoval Etika a taktika na koncertní dráze. Později byla z tohoto semináře vydána kniha přednášek nesoucí název Múza v teréne.¹⁰

1.3.2 Klavírista

Společně koncertoval i s Pavlem Štěpánem. Právě s ním mu spolupráce skutečně vyhovovala. Během hry na klavír neměli nikdy problém využívat společně jeden nástroj. Hurník a Štěpán byli skuteční profesionálové a stejně tak se projevovali na svých koncertech. Jejich hudebními díly byl Koncert pro dechové nástroje, klavír a tympany, dále Čtvero ročních dob, Flétnový koncert a Sonata da camera.¹¹

---

⁹ Česká Orffova společnost [online]. 2008 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z [www: http://www.orff.cz/carl-orff-a-schullwerk/](http://www.orff.cz/carl-orff-a-schullwerk/)

¹⁰ *Laskavý vykladač hudby Ilja Hurník* [online]. 2003 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/laskavy-vykladac-hudby-ilja-hurnik-dtv-/hudba.aspx?c=A030725_144212_hudba_jup

¹¹ *Skryté hvězdy české klavírní školy - Pavel Štěpán a Ilja Hurník* [online]. 2013 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z: <http://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/skryte-hvezdy-ceske-klavirni-skoly-pavel-stepan-a-ilja-hurnik-2.html>

Jako klavíristu ho uznávali lidé po celém světě. Hrál nejen sólo, ale také se proslavil jako průkopník čtyřruční hry. V klavírním duu se nejprve ukazoval se zmíněným Pavlem Štěpánem. Slavné byly i jeho duety s manželkou Janou. Za svou činnost získal Hurník mnoho čestných titulů, poct a nejrůznějších typů ocenění. Také dvě české školy nesou jeho jméno, dokonce i asteroid, jenž krouží kolem Slunce.¹²

1.3.2.1 Česká Orffova škola

Česká Orffova škola, tzv. adaptace na Orffův Schulwerk, byla stvořena před více než 40 lety – Petrem Ebenem a Iljou Hurníkem. Poupravily české i moravské lidové písničky a skladby. Využívaly jednoduše ovladatelné bicí nástroje a flétny. Tak došlo ke splnění cílů Carla Orffa, který usiloval o veselou a očišťující hudbu. Tato škola navazuje na činnosti učitele hudby a skladatele Carla Orffa. Orff byl německý umělec, jenž byl uznávaný v mnoha státech. Jedním z nejslavnějších děl byl Carmina Burana, ale podstatnou roli hrála také jeho hudební pedagogika, naplňující podstatu tzv. školy hrou. Hlavní myšlenkou Orffovy školy bylo v první řadě muzicírovat, později si s hudbou pohrávat a až poté ji studovat. Carl Orff rozvíjel zejména ideu jednoty jazyka, hudby, pohybu, zpěvu a rozvoj rytmiky pomocí hry na nástroje. Rovněž podporoval přirozenou lidskou tvořivost. Své myšlenky pustil do světa široké veřejnosti ve svém pětisvazkovém díle s názvem Schulwerk, které bylo přeloženo do mnoha světových jazyků.¹³

1. díl

První díl České Orffovy školy nese název Začátky. Jsou zde uvedeny důležité principy Orffovy školy. Jeho obsahem je mnoho metodicko-pedagogických návodů pro práci s dětmi, které obsahují následující kapitoly: Metodické pokyny, Elementární improvizace, Písňe, Deklamační hry, Instrumentální skladby a Hudební výchova pohybem. Ve zmíněných kapitolách je představeno mnoho textových, melodických a rytmických cvičení. Uvedeny jsou hlavní metodické zásady Orffovské školy, podle

---

¹² SUPRAPHON *k devadesátinám Ilji Hurníka* [online]. 2014 [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: <http://www.supraphon.cz/archiv/2544-supraphon-k-devadesatinam-ilji-hurnika>

¹³ Česká Orffova společnost [online]. 2008 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z [www: http://www.orff.cz/carl-orff-a-schullwerk/](http://www.orff.cz/carl-orff-a-schullwerk/)

nichž se má umožnit žákům mnoho činností a sebevyjádření. Dítě má prostor pro improvizaci a tvorbu vlastních melodií. Hlavní roli ale hraje učitel. Jeho důležitým úkolem je ponoukat žáky k tvorbě.¹³

Metodická část je vodítkem a spolu se slovními a rytmickými cvičeními má jen pomocnou funkci. Díl Začátky obsahuje šest hlavních částí, které jsou označeny písmeny A až F. V metodický pokynech, což je část A, jsou uvedeny metodické pokyny pro práci s dětmi dle principů Carla Orffa. Kladen je tu důraz na praxi a také na esteticko-výchovné předměty. Cílem autorů je vzbudit v dětech zájem, aby se u nich mohla vypěstovat umělecká činnost. Kapitola rovněž obsahuje pasáže zaměřené na říkadla, rozvoj zpěvu, intonace a hru na bicí nástroje. V části B, s názvem Elementární improvizace jsou nastíněna jednoduchá improvizací cvičení. Cvičení jsou seřazena dle práce s motivem až po malé písňové formy. Část C uvádí dětské písničky, část D hry a část E instrumentální skladby. V kapitole F se zaměřují autoři na pohybovou aktivitu dětí. Jsou zde pasáže, které jsou zaměřené na nejrůznější pohybová cvičení a hry, které se vztahují k říkadlům a skladbám, jenž jsou obsahem přechozích zmíněných kapitol.¹⁴

2. díl

Druhý má název Pentatonika. Jeho obsahem jsou noty k prvnímu svazku. Pentatonickou řadu utváří diatonická stupnice dur či aiolské moll, ovšem bez 4. a 7. stupně. Nejčastěji používanou řadou je řada upravená ze stupnice C dur, které se říká pentatonika do.¹⁴

První část obsahovala rovněž mnoho hudebního materiálu, ale hudební materiál ve druhém svazku je mnohem náročnější, a to jak z hlediska zpěvu, tak i hudebních nástrojů. Jsou zde uvedeny skladby od Ilji Hurníka i od Petra Ebena. Tento díl je rozdělen na dvě části. V první části jsou uvedeny lidové písně, je jich zde třicet. Najdeme tu nejen písně jednohlasé, ale také dvouhlasé, tříhlasé i písničky se střídavými taktů či s volným metrem. Vokální část obsahuje kánony.¹⁴

Druhá část obsahuje patnáct skladeb pro hudební nástroje. Jsou to hudební díla, jenž mají maximálně deset taktů. Jsou zde také čtyři obtížnější kánony. Důvodem, proč je využívána pentatonická stupnice v této škole je ten, že je zde intonační čistota. Menším

---

¹⁴ Česká Orffova společnost [online]. 2008 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z [www: http://www.orff.cz/carl-orff-a-schullwerk/](http://www.orff.cz/carl-orff-a-schullwerk/)

dětem totiž dělá problém zpívat půltóny a je třeba, aby došlo k intonačnímu ustálení a až poté se využívaly řady sedmitónové. Na pentatonice se zakládají melodie celé řady dětských říkadel, rozpočítadel, písniček i popěvků. Aby bylo docíleno požadovaných výsledků u žáků, je dobré využívat pentatoniku nejméně jeden rok.¹⁵

3. díl

Třetí díl dur – moll vznikl na přelomu 60. a 70. let a obsahuje mnoho lidových písniček, které jsou velmi často uvedeny i ve zpěvnících určených pro základní školy. Zmíněný materiál je pokračováním předchozích dvou dílů, ovšem je obtížnější. Skladby jsou utvořeny na tóninách dur a moll.

V prvním díle jsou uvedeny systémy improvizací a také je zde nastíněna problematika durových a mollových tónin. Důležité je, aby byla v dětech probuzena hudebnost. První část se věnuje látce elementární improvizace. Jedná se o materiál, ve kterém je možné najít poznatky a improvizачní zkušenosti. Autoři kladou důraz na lidové písně, ve kterých děti objevují harmonizaci za pomoci tóniky a dominanty. V určitých lidových písních je možné objevit dominantní a paralelní tóniny.¹⁶

Ve druhé části je zmíněno 48 písní, které společně upravili Eben a Hurník. V písních pro sólisty nebo sbor se používá především prodlev a ostinátních figur. Třetí část poukazuje na tři zhudebněné pohádky: O Budulínkovi, O malém spáči a O velké řepě. Skladby jsou zhudebněny velmi jednoduše a dávají dětem prostor, aby se mohly samy projevit. Čtvrtá část má v sobě ukryto mnoho skladeb pro hudební nástroje. Jednoduché skladby učí děti, jak se vypořádat s rondem a kánonem. Obsahem jsou i instrumentálně upravené vánoční koledy.¹⁷

4. díl

Modální tóniny jsou čtvrtým svazkem České Orffovy školy. Cílem tohoto dílu je ukázat dětem, že existují nejen tradiční durové a mollové tóniny, ale také tóniny církevní. Dětem je opět vymezen vlastní prostor pro improvizaci a fantazii. Tento díl

---

¹⁵ Česká Orffova společnost [online]. 2008 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z [www: http://www.orff.cz/carl-orff-a-schullwerk/](http://www.orff.cz/carl-orff-a-schullwerk/)

¹⁶ HURNÍK, Ilja, Petr EBEN. *Česká Orffova škola III. Dur-moll*. Praha: Supraphon, 1969.

¹⁷ PECHÁČEK, Stanislav. *Lidová píseň a sborová tvorba*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2010, 317 s. ISBN 978-802-4618-302.

obsahuje čtyři hlavní části. V první je nastíněna improvizace ve starších tónech. Dětem jsou představeny hlavní tóniny a také jejich důležité znaky. V improvizální části se objevují bicí nástroje a zobcová flétna. Ve druhé části jsou uvedeny písně s doprovodem dětských nástrojů a jsou rozděleny dle církevních tónin. Písně jsou sestaveny takovým způsobem, aby byly vhodné i pro dětský hlas a rozsah. Je zde možné najít slovenské i moravské lidové písně. Třetí částí jsou Instrumentální skladby. Tato část obsahuje deset kompozicí, které jsou sestaveny dle obtížnosti a také dle využití hudebních nástrojů. Mezi náročnější patří Tři suitové věty, jejichž autorem je Petr Eben. V poslední části jsou děti seznámeni se starším i novějším způsobem tonálního myšlení.¹⁸

1.3.3 Spisovatel

Hurník byl i spisovatel – psal povídky. Jeho první povídky vycházely v Hudebních rozhledech. Později mu ale právě tyto povídky vyšly v jedné knize, která nesla název Trubači z Jericha.¹⁹

Hurníkovy texty:

- Trubači z Jericha
- Muzikální Sherlock
- Cesta s motýlkem
- Dětství ve Slezsku
- Závěrečná zpráva
- Zelený notýsek
- Slovníček instrumentů

Nyní je třeba uvést díla Ilji Hurníka, která byla určena pro děti:

---

¹⁸ HURNÍK, Ilja, Petr EBEN. *Česká Orffova škola IV. Modální tóniny*. Praha: Supraphon, 1969.

¹⁹ *Laskavý vykladač hudby Ilja Hurník* [online]. 2003 [cit. 2014-10-4]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/laskavy-vykladac-hudby-ilja-hurnik-dtv-/hudba.aspx?c=A030725_144212_hudba_jup

1. Jak se hraje na dveře
2. Lov na pláč²⁰

Hurníkovi vyšlo mnoho esejí a úvah v tisku. Zejména se jednalo o následující díla:

- Darmstadt – vyšlo v Hudebních rozhledech roku 1966
- Švenksbírova Praha – publikováno roku 1976 v Mladé frontě
- Autenticita vs. tradice – vyšlo v Hudebních rozhledech r. 1980
- Mikrofon požehnaný i hrozivý – publikováno v Technickém magazínu r. 1983
- Sláva slabikářů – vyšlo r. 1983 v Lidové demokracii
- Melancholie elektronická – vyšlo v Lidové demokracii r. 1987²¹

Rozhlasová hra – Profesor Morus

V roce 2010 bylo možné poslouchat na Českém rozhlase Vltava dvanáctou hru Ilji Hurníka. Její název byl Profesor Morus. Délka mluveného slova byla 80 minut a vysílána byla každý čtvrtek ve 20 hodin. Hra obsahovala osobní vzpomínky Ilji Hurníka. Hlavní roli zde měla postava Kamily, starší paní, která rekapituluje svůj život. Kamila vzpomíná na své dětství, v jakém městě žila, s kým se jako dítě sházela a jak chodila na hodiny klavíru. Zvuk si vzal v této hře na starosti Roman Špála a režisérem byla Markéta Jahodová. Hlavní roli zde měla známá Květa Fialová (Kamila) a profesora Moruse ztvárnil Josef Somr.²²

Nejprve psal Hurník pouze povídky, které mu vycházely v Hudebních rozhledech. Později mu ale vyšel první souhrn povídek, který se nazýval Trubači z Jericha. Toto dílo obsahovalo 56 různých prozaických útvarů. Uvedeny zde byly anekdoty, bajky,

---

²⁰ DRÁPELOVÁ, Věra. *Laskavý vykladač hudby Ilja Hurník. MF Dnes, 2003, roč. 14, č. 172. Ilja Hurník [online]. 2014 [cit. 2014-10-09]. Dostupné z: <http://www.hurnik.cz/otec.html>*

²¹ *Laskavý vykladač hudby Ilja Hurník [online]. 2003 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/laskavy-vykladac-hudby-ilja-hurnik-dtv-/hudba.aspx?c=A030725_144212_hudba_jup*

²² *Profesor Morus [online]. 2010 [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: <http://mluveny.panacek.com/rozhlasove-hry/36590-profesor-morus-2010.html>*

fejetony, atd. Příběhy to byly celkem vtipné a usilovaly o určité postižení podstaty hudby, zábavy a citu pro hudbu. Často vycházely z mytologie, ale také z dob antických a biblických, středověku, renesance, minulosti i přítomnosti. Nejvíce jsou v nich ale ukázány motivy skladatelské a obecně hudební. Hlavními rysy jsou hravost, zápletky, optimismus, životní filozofie a prožitek z osobní svobody. Autor zde ukazuje, jak cítí svět hudby. Hurník si ve svém díle pohrává s jazykem, využívá anekdot, vynalézavosti i svých vlastních postřehů. Hlavním znakem je také jiskřivost, vkus, laskavost a parodičnost. Někdy se v díle míchají také prvky ironie. Trubači z Jericha se staly oblíbeným dílem, a proto byly vydány v roce 1965, 1966 a 1968.²³

Později se Hurník věnoval literatuře pro děti. Jeho cílem bylo spojit slovo a příběh s hudbou. Na začátku jeho tvorby bylo patrné, že využívá vtip, ironii a hudební tematiku. Později začal Hurník používat i prvky poezie. Hlavními znaky jeho próz byla stručnost, myšlenka a poukázání na krásu jazyka českého. Byl mistrem jednoduchého vyjadřování a didaktické úpravy.²⁴

Hurník psal také moderní pohádky, ve kterých je obsaženo mnoho vtipu. Jeho pohádky vypadají, jako kdyby byly reálné. Hlavními hrdiny jsou většinou lidé, zvířata nebo klasické pohádkové postavy. Mnoho z nich bylo vydáno v 70. letech. Je také autorem 21 muzikantských příběhů, ve kterých mají hlavní roli jak lidské a nadpřirozené bytosti, tak i zvířata. Každá pohádka je odlišná a originálně pojatá. Jedno mají však společné – všechny se týkají hudby. V této knize se mohou děti přiučit v mnoha momentech, kdy je vysvětlován vztah mezi hudbou a citem. Rovněž je kladen důraz na dětskou fantazii.²⁵

---

²³ Trubači z Jericha [online]. 2014 [cit. 2015-1-20]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1453>

²⁴ Hláška. *Děti jsou kritici, kteří se nikdy nemýlí* [online]. 2012 [cit. 2015-1-20]. Dostupné z: <http://www.opava-city.cz/sites/default/files/soubory/hlaska-2012-09-rijen.pdf>

²⁵ Český hudební slovník osob a institucí [online]. 2008 [cit. 2015-1-20]. Dostupné z [www: <http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/>](http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/)

2. Charakteristika klavírní skladby

2.1 Instruktivní skladba

Název napovídá, že se jedná o tvorbu, která má sloužit jako úvod a návod k složitějším a náročnějším hudebním projevům. Slovo instruktivní můžeme chápat tedy jako návod nebo výcvik. Technická a stylová stránka skladby má sloužit k rozvoji hráčských schopností a dovedností. Nachází se na stupni elementární reprodukční náročnosti, i když to tak nemusí být vždy.

Instruktivní skladba, ne však pod tímto názvem, vzniká od poloviny 15. do 17. století spolu s potřebou hráčů cvičit na klávesové nástroje. V baroku tyto skladby nacházíme pod názvy lessons, essercizi nebo Clavierübung. Již počátkem klavírních škol se skladby instruktivního rázu objevují v dílech světoznámých autorů, jako například u J. S. Bacha (Knižka pro Annu Magdalenu Bachovou, Temperovaný klavír), J. A. Bendy, C. Ph. E. Bacha, L. Koželuha, W. A. Mozarta, M. Clementiho. Tímto výčtem můžeme pokračovat i ve 20. století, kdy to byli autoři jako např. B. Bartók, M. Ravel, V. Novák a další. Rozšíření soukromého a veřejného hudebního školství v 19. století má za následek i vznik velkého množství skladeb tohoto typu. Objevují se také skladatelé, kteří se na instruktivní tvorbu přímo specializují, např. J. Flegl, J. Kříčka, P. Eben, Z. Kaňák, L. Sluka atd.²⁶

Tyto skladby jsou uznávané po celém světě a doporučovány při elementárním vyučování. Současná klavírní tvorba pro děti je velmi pozitivně přijímána. Hlavně proto, že je barvitá, kontrastní a poetická.²⁷

---

²⁶ FUKAČ, Jiří. Slovník české hudební kultury. Praha: Supraphon, 1997. ISBN 80-7058-462-9.

²⁷ VLASÁKOVÁ, Alena. *Klavírní pedagogika: První kroky na cestě ke klavírnímu umění*. Praha: Nakladatelství AMU, 2003. ISBN 80-7331-005-8.

2.2 Etuda

Etuda je označení účelových hudebních kompozic, při jejichž nácvičku i konečné zvukové realizaci si nositel příslušné interpretační aktivity osvojuje a upevňuje speciální technické i přednesové dovednosti.²⁸

Tento výraz pochází z francouzského výrazu *étude*, což znamená studovat. Etuda vychází z odvěkého úsilí formovat cvičný hudební materiál tak, aby se ve výsledku co nejvíce podobal skutečnému hudebnímu výtvaru. O etudě můžeme mluvit jako skladbě, ve které je systematicky pojat určitý technický problém s maximální náročností. Etudy z velké části přiřazujeme do instruktivní tvorby. Výjimku tvoří tzv. koncertní etudy, na kterých hráč předvádí svou připravenost a virtuozitu. Etuda se vyznačuje značnou hybností, ornamentálností, maximálním využitím tónového rozsahu a dynamiky. Jedním z prototypů etud se staly klavírní etudy, kde téma může přebírat střídavě pravá a levá ruka, jsou bohatě rytmizované a harmonicky a tóninově variační.²⁸

Za předchůdce etudy můžeme považovat toccaty G. Diruty z roku 1593, kompozice A. Scarlattiho, Pachelbelovy fantazie nebo některá Bachova díla. Za zakladatele etudy, v epochálním významu, je považován J. B. Cramer, který psal etudy již v moderním slova smyslu. Název „etuda“ poprvé použil český skladatel v emigraci A. Rejcha ve svých Etudách op. 30 z roku 1801, ale teprve u Cramera v roce 1804 to jsou etudy, jak je známe dnes. Po roce 1800 se vedle názvu etuda také používají názvy studie, exercicie, capriccio. V první polovině 19. století se rozvíjí typ koncertní etudy. Tou se zabývali F. Chopin, R. Schumann, B. Smetana, F. Liszt, J. Brahms, bratři Rubinsteinové, atd. Ve 20. století se dále rozvíjí etuda se stylově aktuálními rysy, dále pokračuje tvoření etud s didaktickými prvky i tvoření etud koncertních. Mezi významné autory patří C. Debussy, B. Bartók, Z. Fibich, atd.²⁹

---

²⁸ FUKAČ, Jiří. Slovník české hudební kultury. Praha: Supraphon, 1997. ISBN 80-7058-462-9.

²⁹ SVOBODOVÁ, Liana. Pedagogika a metodika klavírní hry. Ostrava: REPRONIS, 2006. ISBN 80-7329-113-4.

2.3 Klavírní miniatura

Klavírní miniatury patří do kontextu záměrně komponované tvorby pro děti. Vznikají především jako skladby instruktivního charakteru, určené ke zdokonalování technické stránky dětské klavírní hry a zároveň i k její výrazově působivé interpretaci. Kromě této instruktivní funkce však klavírní tvorba pro děti může mít ještě další uplatnění a to při hudebně výchovném působení učitelů 1. stupně základních škol. V jejich živé interpretaci se vhodně vybrané, umělecky hodnotné miniatury dostávají i k dalším dětem, jsou klíčem k vytvoření společné zážitkové situace ve škole“³⁰

Jedná se z velké části o skladby malého rozsahu s jednoduchou vnitřní strukturou. Svým rozsahem a náročností ale odpovídají chápání a vnímání dítěte mladšího školního věku. Proto se klavírní miniatury velmi dobře uplatňují nejen při osvojování hráčských aktivit, ale také ve škole. Děti se na nich mohou seznamovat s různými hudebními prostředky, hudebními formami, žánry nebo tvorbou skladatelů. V hodinách hudební výchovy, kdy pracujeme s klavírní miniaturou, se jedná o určitý typ poslechu, při kterém převažuje dětská aktivita, tvořivost a samostatnost. Jsou dobrou přípravou k uvědomělému vnímání a prožívání. Klavírní miniatury se dají maximálně využít ve všech složkách hudební výchovy.³⁰

---

³⁰ JENČKOVÁ, Eva. Hudba a pohyb ve škole. Hradec Králové: Mgr. Jaroslav Jenček – ORLICE, 2002. ISBN 80-903115-7-1.

3. Školství

Novou strategií vzdělávání jsou rámcové vzdělávací programy, které kladou důraz na klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem. Velký vliv má i využívání vědomostí a dovedností v praktickém životě. Dochází k formulaci očekávané úrovně vzdělání pro absolventy jak základních, tak i středních škol. Rámcové vzdělávací programy vychází z existence celoživotního učení.³¹

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání je základem pro koncepci programů pro střední vzdělávání. Určuje vše, co je důležité pro to, aby měli žáci splněné v rámci základního vzdělávání. Dále také vymezuje úroveň klíčových kompetencí, kterých by měli dosáhnout, až budou končit základní školu. Určuje, jaký by měl být vzdělávací obsah, tedy výstupy a vyučovaná látka. Řadí do důležité součásti základního vzdělávání určitá témata, která mají formativní funkce. Dále je podporou celkového přístupu k uskutečnění vzdělávacího obsahu a také možnosti vhodného propojení tohoto obsahu. Musí na něj brát ohled střední školy v rámci určování požadavků přijímacího řízení. Jedná se o důležitý dokument, který je neustále aktualizován kvůli potřebám společnosti, žáků, zájmům žáků a zkušenostem pedagogů.²⁹

3.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Základní škola navazuje na předškolní vzdělávání a také na výchovu v rodině. První stupeň základní školy je založen na poznávání, respektování či rozvíjení individuálních potřeb, alternativ, ale také zájmů jednotlivých žáků. Vzdělávání má za úkol žáky motivovat, aby se nadále učili, a vede je k učební činnosti. Žáci mají za úkol zjistit, že je možné hledat a nalézat novou cestu k řešení problémů.²⁹

Cílem základního vzdělávání je utvořit žákům klíčové kompetence a postupem času je rozvíjet. Dále má základní vzdělávání poskytnout základ všeobecného vzdělání, které se orientuje především na situace, jež jsou blízké soukromému životu.²⁹

3.1.1 Klíčové kompetence

Klíčové kompetence jsou souborem vědomostí, schopností, dovedností, postojů a také hodnot, které jsou podstatné pro vlastní rozvoj a sebeuplatnění se. Žáci mají díky základnímu vzdělání získat takové klíčové kompetence, které jsou pro ně dosažitelné a

---

³¹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. 2007 [cit. 2015-2-26]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

kteřé je pŕipraví na další vzdělávání a fungování ve společnosti. Každý člověk si v průběhu života kompetence osvojuje, a proto se jedná o obtížný a dlouhodobý proces, jež má své kořeny již v předškolním vzdělávání a pokračuje i ve vzdělávání ve středním věku. Formuje se během dalšího života. I když žáci dokončí základní vzdělávání, neznamená to, že je proces formování klíčových kompetencí považován za ukončený. Klíčové kompetence jsou základem pro celoživotní učení a také pro vstup do života a do pracovního procesu.³²

V základním vzdělávání jdou důležité následující kompetence:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikační
- kompetence osobní a sociální
- kompetence občanské
- kompetence pracovní.

Kompetence k učení

Jakmile žák dokončí ZŠ, tak může využívat efektivní způsob učení. Již zná vhodné způsoby, metody a strategie. Dokáže plánovat a systematizovat si své vlastní učení. Žáci se během vzdělávání dokonce naučili ochotě věnovat se dalšímu vzdělávání a celoživotnímu učení. Umí rozeznat podstatné informace od nepodstatných a také je chápe a propojuje v procesu učení. Svě tvůrčí činnosti využívá také v soukromém životě. Žáci využívají obecně známé termíny, znaky, symboly, dokážou dát věci do souvislosti a spojit je do jednoho celku. Vzdělávání jim také utváří ucelený pohled na matematické, přírodní, společenské i kulturní jevy. Žáci chápou smysl i cíl učení a mají k němu pozitivní vztah. Umí posoudit svůj vlastní pokrok a dokážou si vymezit

---

³² *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. 2007 [cit. 2015-2-26]. Dostupné z:<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

překážky nebo problémy, které jim zabraňují v učení. Žáci si dokážou naplánovat, co a jakým způsobem zvládnou, a jak se mohou zdokonalit.³³

Kompetence k řešení problémů

Po absolvování ZŠ dokáže žák vnímat různé situace s výskytem překážek ať už ve škole nebo mimo školu. Žáci umí rozpoznat problém a chápou ho. Dokážou vymyslet, jaké jsou příčiny sporů nebo problémů a plánují způsob jejich řešení. Právě k tomu často využívají své vlastní zkušenosti nebo úsudek. Žáci si dokážou důležité informace najít a využívají přitom také své vlastní vědomosti a dovednosti. Ví, že existují různé varianty řešení a musí se naučit používat ty správné nebo se případným neúspěchem nemají nenechat odradit.³¹

Kompetence komunikační

Žáci umí zformulovat své myšlenky a dokážou projevit svůj názor v logickém sledu. Dokážou se vyjadřovat jasně a výstižně. Umí naslouchat druhým, rozumí jejich problémům a dokážou na ně reagovat. Aktivně se zapojují do diskuse, kde dokážou obhájit svůj vlastní názor vhodnými argumenty. Pro kvalitnější komunikaci jsou používány různé informační a komunikační prostředky. Komunikační schopnosti využívá pro utváření vztahů, které jsou důležité k plnohodnotnému životu a spolupráci s ostatními.³⁴

Kompetence osobní a sociální

Žáci dokážou pracovat v rámci týmu nebo skupiny. Umí spolupracovat s pedagogy a respektovat jimi stanovená pravidla. Díky rolím v pracovní činnosti je pozitivně ovlivněna kvalita společné práce. Žáci se umí podílet na tvorbě příjemné atmosféry, v rámci skupiny jsou ohleduplní a mají úctu k druhým. Žák umí diskutovat jak v malé skupině, tak i ve třídě, dokáže vykonávat efektivně svou práci se spolužáky. Umí ocenit zkušenosti druhých a je poučen z toho, co si ostatní myslí nebo říkají. Tvoří pozitivní představu o sobě, dokážou si více věřit a rozvíjet se, aby pocítovali sebeuspokojení a sebeúctu.³²

---

³³ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. 2007 [cit. 2015-2-26]. Dostupné z:<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

³⁴ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. 2007 [cit. 2015-2-26]. Dostupné z:<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

Občanské kompetence

Spočívají v tom, že žáci umí přesvědčit ostatní, vážít si jich a dokážou se vcítit do jejich situace. Nepreferují nátlak nebo hrubé chování. Uvědomují si význam povinnosti postavit se proti jakémukoliv fyzickému nebo psychickému násilí. Žáci dokonce vnímají a chápou některé principy, které mají své základy v zákonech nebo společenských normách. Ví, že i oni mají jistá práva a povinnosti, ať už ve škole či mimo ni. Žáci se umí rozhodovat na základě své vlastní zodpovědnosti a umí se chovat v krizových situacích. Rovněž vnímají problémy ekologické, environmentální a problematiku národního, kulturního i historického dědictví.³²

Pracovní kompetence

Žáci dokážou bezpečným způsobem využívat materiály, nástroje i pomůcky. Umí dodržovat pravidla, plní své závazky a dokážou fungovat i v nových nebo upravených pracovních podmínkách. Přistupují k výsledkům pracovní činnosti z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti, ale také ze společenského významu. Vnímají a dodržují bezpečnost a ochranu zdraví při práci, ochranu životního prostředí a kulturních či společenských hodnot. Používají znalosti i zkušenosti k tomu, aby se mohli sami rozvíjet a připravovat se na svou vlastní budoucnost. Dokonce se umí rozhodovat v otázkách dalšího vzdělávání a profesního zaměření. Umí se pohybovat v hlavních činnostech, které jsou potřebné k realizaci podnikatelského záměru. Znají otázku cíle a rizika podnikání. Dokážou rozvíjet vlastní podnikatelské myšlení.³⁵

---

³⁵ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. 2007 [cit. 2015-2-26]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

3.1.2 Vzdělávací oblasti

Vzdělávací obsah je v RVP ZV nasměrován do devíti oblastí. Každou oblast tvoří jeden vzdělávací obor nebo i více vzdělávacích oborů, které jsou si něčím podobné.³³

Vzdělávací oblasti jsou:

- Jazyk a jazyková komunikace
- Matematika a její aplikace
- Informační a komunikační technologie
- Člověk a jeho svět
- Člověk a společnost
- Člověk a příroda
- Umění a kultura
- Člověk a zdraví
- Člověk a svět práce.³³

Umění a kultura (Hudební výchova a výtvarná výchova)

Tato vzdělávací oblast – Umění a kultura umožňuje žákům jinou možnost poznání světa než pouze možnost racionální. Jedná se o důležitou součást lidské existence, a to o umění a kulturu. Kultura je procesem a výsledkem duchovních aktivit a je možné díky ní chápat proměny historické zkušenosti. Umění je poznávání a dorozumívání, objevují se v něm nové informace o vnějším i vnitřním světě.³⁶

Vzdělávání v oblasti Umění a kultura přináší osvojení světa s využitím estetického účinku. Proces uměleckého osvojování světa obsahuje rozvoj specifického citění, tvořivosti, vnímavosti člověka k uměleckému dílu. Lidé se díky hledání a nalézání souvislostí s druhy umění díky existenci společných témat dokážou vcítit do kulturních potřeb ostatních. V tvořivých aktivitách dochází k rozvoji schopností neverbální komunikace s použitím tónů, zvuku, tvarů, barev, gestům, mimiky, atd.³⁴

---

³⁶ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. 2007 [cit. 2015-2-26]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

Umění a kultura je zastoupena obory Hudební výchova a Výtvarná výchova. Vzdělávací oblast je možné rozšířit o další vzdělávací obor – Dramatickou výchovu. Dramatická výchova se může vyučovat jako samostatný vyučovací předmět, projekt nebo kurz.³⁴

Hudební výchova

Hudební výchova ukazuje žákům, jak porozumět hudebnímu umění pomocí vokálních, instrumentálních, hudebně pohybových a poslechových aktivit. Porozumět umění je možné díky aktivnímu vnímání hudby, zpěvu a také jejich využití jako prostředku komunikace. Ve fázi základního vzdělávání jsou hudební činnosti na úrovni produkce, recepce a reflexe obsahových domén.³⁴

Hudební aktivity mají vliv na rozvoj dítěte a jeho osobnost. Hudební činnosti vedou k vývoji jeho hudebnosti. Hudební schopnosti žáka se projevují osobními hudebními dovednostmi, a to jak sluchovými, tak i rytmickými, pěveckými, intonačními, instrumentálními, hudebně pohybovými, hudebně tvořivými a poslechovými.³⁷

Díky zmíněným aktivitám může žák uplatňovat svůj vlastní hlasový potenciál během sólového, skupinového i sborového zpěvu. Individuální instrumentální dovednosti rozvíjí žák díky souborové hře a doprovodu zpěvního projevu. Pohybové dovednosti rozvíjí při tanci. Každý žák může hudbu vnímat jinak – interpretuje ji podle vlastního individuálního zájmu a zaměření.³⁵

Do vokálních činností patří práce s hlasem, během které je možné dojít ke kultivaci pěveckého a mluveného projevu v oblasti uplatnění i posílení správných pěveckých návyků. Instrumentální činnosti obsahují hru na hudební nástroje a jejich využití během hudební reprodukce i produkce. Součástí poslechových aktivit je aktivní percepce znějící hudby, při které žák dokáže rozpoznat hudbu ve všech žánrových, stylových i funkčních podobách. Žák se učí hudbu analyzovat a umět ji správným způsobem interpretovat.³⁵

Očekávané výstupy - 1. období, 1. stupeň:

- zpěv žáka na základě individuálních dispozic – tedy čistě a rytmicky

---

³⁷ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. 2007 [cit. 2015-2-26]. Dostupné z:<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

- žák dokáže rytmizovat a melodizovat snadné texty, dále také dokáže improvizovat v oblasti velmi jednoduchých hudebních forem
- žák používá snadné hudební instrumenty k doprovodné hře
- žák umí reagovat pohybem na hudbu, kterou slyší, pohybem představuje metrum, tempo, dynamiku a směr melodie
- žák umí rozlišit snadné kvality tónů a také dokáže rozpoznat tempové i dynamické změny a směr melodie
- žák umí rozlišit kvalitu tónů a rozpoznat podstatné tempové i dynamické změny ve znějící hudbě
- žák rozpozná v hudbě, kterou slyší, některé hudební nástroje, dokáže rozlišovat vokální hudbu, instrumentální a vokálně instrumentální³⁸

Očekávané výstupy – 2. období, 1. stupeň:

- žák dokáže zpívat díky svým dispozicím intonačně čistě a také přesně v rytmickém ohledu
- žák dokáže realizovat dle svých vlastních schopností a dovedností, jednoduchou melodii nebo píseň zapsanou za pomoci not
- žák umí používat složité hudební nástroje k doprovodné hře a to díky svým vlastním hudebním schopnostem a dovednostem
- žák umí poznat hudební formu snadné písně nebo skladby
- žák tvoří rámec vlastních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry
- žák umí provádět elementární hudební improvizace
- žák umí poznat hudbu, kterou slyší, díky hudebním a výrazovým prostředkům

---

³⁸ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. 2007 [cit. 2015-2-26]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

- žák umí ztvárnit hudbu pohybem díky použití tanečních kroků a díky vlastním schopnostem a dovednostem, dokáže utvořit pohybové improvizace

36

Učivem jsou vokální činnosti, instrumentální činnosti, hudebně pohybové činnosti a poslechové činnosti. V rámci vokálních činností se vyučuje pěvecký a mluvený projev, hudební rytmus, dvojhlas a vícehlas, intonace, vokální improvizace a záznam vokální hudby. Pěvecký a mluvený projev obsahuje pěvecké dovednosti jako trénování správného dýchání, výslovnosti, nasazení, tvorba tónu a dynamicky odlišený zpět. Dále se vyučuje hlasová hygiena a rozšíření hlasového rozsahu. Druhy hudebního rytmu poznávají žáci v písních, které jsou v 2/4, 3/4 a 4/4 taktu. Intonace a vokální improvizace obsahuje diatonické postupy v rámci durových a mollových tónin a využívají se také hudební hry jako ozvěna, atp. Učivo záznamu vokální hudby obsahuje pochycení melodie písně za pomoci snadného grafického vyjádření. Žáci se učí, že je nota grafickým znakem pro tón, zápisu rytmu snadné písně a že se notový zápis využívá jako opora během realizování písně.³⁹

Obsahem učiva instrumentálních činností je hra na hudební nástroje, záznam instrumentální melodie a rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace. Obsahem hry na hudební nástroje je využívání motivů, témat, snadných skladbiček s pomocí jednoduchých hudebních nástrojů z Orffovy školy. Dále se vyučuje hra na zobcovou flétnu, keyboardy, atp. Do záznamu instrumentální melodie spadá čtení a zápis rytmického schématu snadného motivu nebo tématu instrumentální skladby. Používají se také notační programy. Obsahem rytmizace, melodizace, stylizace a hudební improvizace je vytváření předeher, meziher i doher s použitím tónového materiálu písně, hudebního doprovodu, písňové formy a hudební hry.³⁷

V rámci hudebně pohybové činnosti se učí taktování, pohybovému doprovodu znějící hudby, pohybovému vyjádření hudby a reakci na změny v proudu znějící hudby a orientaci v prostoru. Obsahem taktování a pohybového doprovodu znějící hudby je dvoudobý, třídobý a čtyřdobý takt, taneční hry se zpěvem a jednoduché lidové tance. Učivem pohybového vyjádření hudby a reakce na změny v proudu znějící hudby je pantomima i pohybová improvizace za použití tance. Orientace v prostoru obsahuje

---

³⁹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. 2007 [cit. 2015-2-26]. Dostupné z:<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

uchovávání a využívání pohybů, které se provádí během tanečních kroků a při pohybových hrách.³⁷

Poslechové činnosti zahrnují kvalitu tónů, vztahy mezi tóny, hudební výrazové prostředky a hudební prvky s výrazným sémantickým nábojem, hudbu vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas a hudební nástroj, hudební styly a žánry, hudební formy a interpretace hudby. V rámci kvality tónů se žáci učí délku, sílu, barvu tónů a jejich výšku. V rámci vztahů mezi tóny se žáci učí souzvuk a akordy. Hudební výrazové prostředky a hudební prvky s výrazným sémantickým nábojem obsahují rytmus, melodii, barvu, soulad, kontrast, pohyb melodie, zvukomalbu a harmonické změny v rámci hudebního proudu. Obsahem vyučování hudebních stylů a žánrů je hudba taneční, pochodová, ukolébavky, atp. V rámci hudební formy se vyučuje malá písňová forma, velká písňová forma, rondo a variace. Do interpretace hudby patří slovní vyjádření, tedy vyjádření faktu, o jakou se jedná hudbu, a proč je právě taková.⁴⁰

3.1.3 Hry s hudbou a techniky muzikoterapie

Hry s hudbou: Rytmus a řeč

Byla vydána velmi pěkná publikace s názvem Hry s hudbou a techniky muzikoterapie, jejímž autorem je Zdeněk Šimanovský. Jedná se o souhrn hudebně-terapeutických aktivit a také dalších činností pro děti i dospělé. Rytmus je velmi úzce spojený také s pohybem, slovem a fantazií člověka. Rytmem se myslí střídání uvolnění a následného napětí. Toto patří do jednoho z hlavních projevů hudby a také života. Zmíněné techniky a hry je možné používat během výuky hudební výchovy, ale poslouží také jako prevence problémových jevů.⁴¹

Ukázky i návody na hry se týkají především rozvoje řeči a také rytmu. Hry s říkankami se často používají jako nástroj v rytmizované řeči spjaté s pohybem. Tím se

---

⁴⁰ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. 2007 [cit. 2015-2-26]. Dostupné z:<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

⁴¹ *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie* [online]. 2014 [cit. 2015-3-20]. Dostupné z:<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/17549/hry-s-hudbou-a-techniky-muzikoterapie-rytmus-a-rec.html/>

rozvíjí schopnost kooperace a dochází ke zpřítomnění prožívání jedinců. Říkanky, kde jsou předem jasné pohyby, se podílí na rozvoji smyslu pro rytmus a také se takovým způsobem rozvíjí řeč.³⁹

Rytmus slov a vět

Hra, která je vhodná i pro menší děti, které dokážou vytleskávat nebo také vytukávat rytmus slov nebo otázek a odpovědí.³⁹

Rýmovánky

Rýmovánky jsou hry, které jsou vhodné pro starší a zkušenější hráče. Hra spočívá v hledání rýmované odpovědi na větu. Hra má podporovat tvořivost a obohacovat slovní zásobu člověka. Hráči mohou rýmy nejen říkat, ale také zpívat. Hra Rytmus slov a vět rozvíjí cit pro rytmus jazyka. Jeden člověk ukazuje na předměty a hráči začnou opakovat a také vytleskávat rytmus názvů věcí. Někdy je také možné využívat místo tleskání hru na Orffovy nástroje a přehrávat si všechna zařízení v dané místnosti. Rýmovánky je možné hrát také vsedě. Na jednoduchou větu odpovídá další hráč, který sedí po směru hodinových ručiček v kruhu, větou, jejíž poslední slovo se rýmuje s posledním slovem ve větě předcházející. Například, první hráč řekne – Vítr fouká a druhý hráč řekne – Voní louka. Dále se pak pokračuje další větou, která může mít logickou návaznost. To ale není podmínkou.⁴²

Čtyřverší

Čtyřverší je hra, která se hraje v kruhu. Má podporovat sepnutost mezi jednotlivými hráči, kteří mají za úkol opakovat jednoduchá improvizovaná čtyřverší. Rytmus je možné doprovázet jednoduchým pohybem.⁴⁰

Rýmy na jména

Díky využití rýmů na jména hráčů je kladen důraz na dobré vlastnosti člověka, který nese toto jméno. Děti mají za úkol zopakovat pětkrát jméno někoho v místnosti a poté se hledají společné rýmy, které se nesou v duchu lidových říkadel. Je třeba projevovat

---

⁴² *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie* [online]. 2014 [cit. 2015-3-20]. Dostupné z:<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/17549/hry-s-hudbou-a-techniky-muzikoterapie-rytmus-a-rec.html/>

především dobré vlastnosti člověka, který nese konkrétní jméno. Nakonec dostává tento nositel slovo a má za úkol vytvořit poslední rým na svoje jméno sám.⁴⁰

3.2 Hudební výchova

Hudební výchova se uskutečňuje v činnostech pěveckých, poslechových, instrumentálních a hudebně pohybových. Důležité je, aby žáci získávali informace, které se mohou uplatnit během hry na hudební nástroj. Úkolem učitelů je přistupovat k výuce hudební výchovy jako ke hře. Učitelé by neměli vyžadovat pouze znalosti definic. Žákům by se nemělo uvádět příliš mnoho pojmů, aby si je dokázali dlouhodobě zapamatovat. Základem hudební výchovy je, že se musí každý žák dobře orientovat v notách, stupnicích, akordech a hudebním názvosloví. Jakmile žák zná hudební nástroje a jejich skupiny, pak dokáže chápat komorní a symfonický orchestr. Znalosti skladatelů a jejich děl dokážou pomáhat lepšímu hudebnímu přehledu. Chápání hudby je spjato s poznáním nejrůznějších hudebních stylů a také žánrů. V pěveckých aktivitách by se mělo dbát na osvojování pěveckých dovedností a zvládnutí písní různého charakteru. Žáci by měli zvládat jednohlas, dvojhlas i kánon. Díky poslechům má žák více možností k vyjádření svých vlastních pocitů z hudby. Hudební ukázky pomáhají k utváření vlastních úsudků a také názorů.⁴³

Hudební výuka se má konat v takových učebnách, kde dochází ke splnění požadavků jak žáků, tak i učitelů. Podstatným prvkem je dostatečné osvětlení, dále správné rozmístění lavic a tabule. Jestliže to velikost učebny dovoluje, pak by se měl dát žákům větší prostor pro uskutečňování pohybových činností. Kvalitu výuky ovlivňuje vybavenost třídy, ale také estetický vzhled. Škola má omezené množství finančních prostředků, a tak je nutné, aby vytvořili příjemné prostředí učitelé. Na barevné výzdobě třídy se mohou podílet i samotní žáci. Kresby s hudebními náměty dodají místnosti mnohem lepší vzhled. Vhodné je také využití nástěnky, díky níž si mohou žáci vystavovat své referáty nebo si sem dávat přehled toho, co aktuálně probírají.⁴¹

---

⁴³ *Hudební nauka* [online]. 2014 [cit. 2015-3-28]. Dostupné z: <http://www.hudebnivychova.cz/Hudebninauka.htm>

3.2.1 Pěvecká činnost

V rámci hudební výchovy si trénují žáci pěveckou činnost. Díky svým schopnostem a dovednostem dokážou žáci zpívat intonačně čistě a také s dobrou rytmikou. Umí reprodukovat píseň dle uvedeného notového záznamu. Se žáky se trénuje dvojhlas, jednohlas, ale také kánon.⁴¹

Je třeba, aby děti zpívaly v místnosti, která je dobře vyvětraná. Není dobré intonovat nebo provádět pěvecké činnosti v takových třídách, kde je nevětráno nebo přetopeno. Je nutné dbát na dobrý zdravotní stav intonujícího, ale také na hlasové změny, které souvisí s věkem žáka (mutování). Před zpěvem se musí děti dechově rozcvičit.⁴⁴

3.2.2 Poslechová činnost

Do poslechové činnosti patří poslech konkrétních hudebních skladeb. V rámci výuky hudební výchovy jsou žákům pouštěny hudební skladby od různých skladatelů a různých žánrů. Vyučována je také výchova k toleranci všech žánrů. Žákům se nutně nemusí všechny hudební žánry líbit, ale v rámci hudební výchovy je kantoři učí, aby je respektovali. Žákům jsou představeny jak ukolébavky, tak i fanfáry a hymna České republiky.⁴⁵

Žáci musí umět rozlišovat tóny, zvuky, zpěvní hlasy vokální a instrumentální hudby. Žáci poslouchají různé druhy hudebních nástrojů. Žáci se učí pracovat s různými poslechovými skladbami, poslouchají lidové písně, písně pro děti a je jim představena ukázka práce dirigenta. Důležitá je také hudba slavnostní a hudba určená k tanci. V rámci poslechové činnosti se děti učí vánoční hudbu (koledy, vánoční písně, populární vánoční hudbu a pastorelu), poslouchají se zpěvní hlasy, pěvecké sbory.⁴³

Základem hudební výchovy, tedy konkrétně poslechové činnosti, jsou poslechová cvičení. Sluch patří do důležité součásti hudební výchovy. Každé poslechové cvičení je zaměřeno na jinou problematiku, kterou se dítě učí poznávat. Práce s poslechovými

---

⁴⁴ *Intonace a intonační cvičení* [online]. 2014 [cit. 2015-3-28]. Dostupné z:<http://www.vyukovematerialy.cz/hudba/rocnik6/pevd1.htm>

⁴⁵ *Hudební výchova* [online]. 2014 [cit. 2015-3-28]. Dostupné z:http://skola.vysokeveseli.cz/dok/uos_umkult_hudebni_vychova.pdf

cvičeními začíná již od první třídy, v deváté třídě jsou pak tato cvičení mnohem náročnější. Žáci se učí poznávat výškové rozdíly mezi tóny, délku, barvu tónů.⁴³

3.2.3 Pohybová činnost

V rámci hudební výchovy se učí také pohyb. Hudba působí na pohyb zejména rytmem a vzbuzuje pohybové reakce. Jakmile žáci slyší hudbu, začínají se pohybovat do rytmu, podupávat si nohu, pokyvovat hlavou či tančí. Pohybová činnost v hudební výchově rozvíjí pohybové nadání dětí. Soubor základních cvičení pro správné držení těla a pro rozvoj pohybových dovedností je pohybová průprava. Žáci se učí pěstovat si kulturu pohybu. Je důležité osvojit si hlavní taneční dovednosti – taneční kroky a prvky. U dětí je rozvíjena také jednoduchá taneční improvizace, kdy mají do pohybu vkládat vlastní fantazii a také prožitky.⁴⁶

Úkolem hudebně pohybové činnosti je:

- vedení žáků k pochopení prožívání hudby
- vedení žáků k využití vlastních citů v hudbě
- rozvoj pohybové činnosti a tvorba hlavní hudebně pohybové dovednosti
- obohacení dětského poznání
- rozvoj představivosti a fantazie
- naučit děti schopnost orientovat se v prostoru
- radování se z pohybové činnosti⁴⁴

Prostředkem hudebně pohybové výchovy jsou průpravná cvičení, tělesná cvičení s hudbou, dramatizace písní, hry se zpěvem, hry s hudbou, tance a taneční hry. Průpravná cvičení se člení na cvičení rytmicko-melodická, cvičení smyslu pro dynamiku, cvičení smyslu pro formu a pohybová průprava.⁴⁴

---

⁴⁶ *Hudebně pohybová výchova* [online]. 2014 [cit. 2015-3-28]. Dostupné z:<http://media1.webgarden.name/files/media1:525ea830aa93c.pdf>.upl/hudebn%C4%9B%20pohybov%C3%A1%20v%C3%BDchova.pdf

3.2.4 Instrumentální činnost

Instrumentální hra patří do součásti progresivních hudebně výchovných systémů. Je to další významná součást hudební výchovy. Děti zpočátku vnímají hudební nástroj jako hračku či prostředek k tomu, aby si oni samy mohly vytvořit vlastní rytmy a hudební vyjádření. Pomocí instrumentů je možné se dorozumívat s ostatními. I jen zvuk nástroje dokáže druhého člověka ovlivnit po psychické stránce. Může ho uklidnit nebo také utišit.⁴⁷

V rámci hudební výchovy je vhodné zpestřit hodiny hraním na hudební nástroje. Na nástroje v hodinách mohou hrát učitelé, ale i samotní nadaní žáci. Díky tomu jsou hodiny hudební výchovy mnohem zajímavější. Často se stává, že se chtějí ostatní žáci podobat druhým a proto se sami snaží hře na hudební nástroje naučit.⁴⁸

Úkoly hudebních nástrojů během hudební výchovy:

- konkretizace tónové výšky
- intonační opora během zpívání
- tónová podpora při zpěvu
- doprovod žáka
- šetří hlas
- díky využití jsou hodiny originálnější a pestřejší
- motivační nástroj⁴⁶

---

⁴⁷ *Hudební výchova* [online]. 2014 [cit. 2015-3-28]. Dostupné z:http://skola.vysokeveseli.cz/dok/uos_umkult_hudebni_vychova.pdf

⁴⁸ *Hudební nástroje v hodinách HV* [online]. 2014 [cit. 2015-3-28]. Dostupné z:<http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/1164/HUDEBNI-NASTROJE-V-HODINACH-HUDEBNI-VYCHOVY.html/>

4. Pedagogické využití klavírních miniatur Ilji Hurníka v hudební výchově

4.1 Modelové situace

V současné době je hudební výchova založena především na tvořivém přístupu učitele. Pěvecké, poslechové, instrumentální a pohybové činnosti mají velký vliv na všestranný hudební rozvoj dítěte. Je třeba, aby byl žák v hodinách hudební výchovy zapojován do aktivní a různorodé činnosti.

Modelové situace, které jsou v těchto kapitolách zpracovány, jsou příkladem práce s hudebními miniaturami v hodinách hudební výchovy. Vystupuje zde učitelka (dále jen Uč.) a žáci, jejichž předpokládané odpovědi jsou psány v závorkách.

4.1.1 Ilja Hurník: *Hodinky a hodiny*

Tato modelová situace vytvořená na klavírní miniatuře *Hodinky a hodiny* je určena mladším žákům. Na zvukomalbě tikajících hodinek a hodin se učí rozlišovat pojmy jako je silně a slabě, tedy piano a forte. Tohoto kontrastu můžeme dobře využít při pohybovém ztvárnění, kdy děti reagují pohybem na tikající hodinky nebo bijící hodiny. Efektivně můžeme využít i mezipředmětových vztahů s prvoukou, kdy děti při hudební otázce a odpovědi procvičují nejen rytmus, ale také pojem o čase a znalost hodin.

Návrh pedagogického využití

- Poslech – rozlišení hudebně výrazových prostředků
- Rytmičtý doprovod
- Deklamace textu s hudebním doprovodem
- Hudební otázka a odpověď
- Pohybové ztvárnění

Návrh řešení

Motivace

Uč.: *Dnes vypovím 3 hádanky a všechny mají stejné rozluštění. Pokud je uhodnete, objevíte i téma naší dnešní hodiny hudební výchovy.*

- *Je to domeček plný koleček.*
- *Na zdi visí malá budka a v ní se skrývá každá minutka.*
- *Dvě ručičky stále běží, jedna druhou honí, nikdy se nezastaví. (hodiny)*

Po rozluštění hádanky si s dětmi povídáme o hodinách, které znají. (doma na zdi, hodinky na ruce, budík, hodiny na věži,...)

Uč.: *Myslíte, že všechny tyto hodinky tikají stejně nahlas? (ne, hodinky tikají potichu a hodiny na věži bíjí nahlas)*

Poslech

- **Uč. :** *Zahraji vám skladbičku o hodinách, dobře ji poslouchejte. Povíte mi, kolik hodin ve skladbě tikalo? (dvoje, jedno slabě, druhé nahlas)*
- **Uč.:** *Jak tikaly malé hodinky? (potichu, rychle, vesele, ostře)*

Uč.: A jak tikaly velké hodiny? (silně, těžce, vážně)

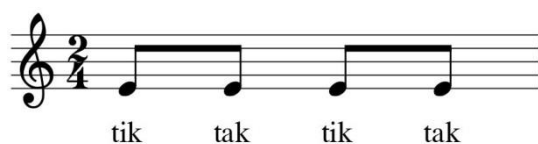

Rytmický doprovod

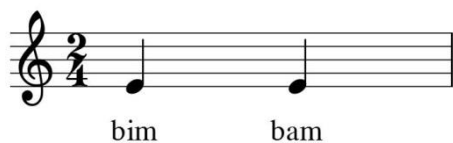
- Děti mohou skladbu doprovodit hrou na tělo nebo pohybem zápěstí a paží, znázorňují tikot malých a velkých hodin.
- Hra na tělo. Část skladby piano – tikot hodinek: děti doprovázejí pleskáním dvěma ukazováčky o sebe, jako když demonstrují hru na dřívka. Rytmizují tak osm taktů skladby hraných v pianu. Po každém taktu střídají vrchní prst. Část skladby forte – odbíjení velkých hodin: děti dupají na čtvrt'ové doby. Vydupávají tak rytmus melodie osmi taktů skladby hraných forte.
- Dalším rytmičtým doprovodem může být doprovázený pohyb zápěstím a pažemi. Při části skladby hrané v pianu, děti napodobují tikot hodinek kroužením zápěstím v upažení. Úsek skladby ve forte doplňují kroužením paží na čtvrt'ové doby.

Deklamace textu s hudebním doprovodem

- Učitelka hraje skladbu, děti při ní deklamují text.
- Část skladby, která představuje hodinky, děti doprovázejí rytmus levé ruky slovy *tik tak*, tedy na každou osminovou dobu.

- Část skladby, která představuje hodiny, děti doprovázejí slovy bim bam na rytmus celého úseku ve forte, tedy na každou čtvrt'ovou dobu.

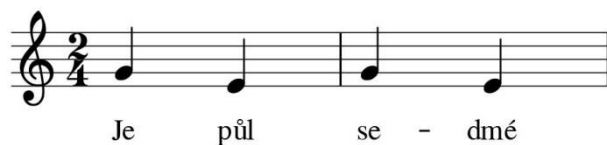
Hudební otázka a odpověď

- Učitelka s dětmi na tématu hodin může procvičit hudební otázku a odpověď a zároveň znalost hodin.

Učitelka zazpívá na sestupné malé tercii hudební otázku. Uč.: *Kolik je hodin?*

Děti podle zadaného času správně melodicko-rytmicky odpovídají. Pokud děti hodiny ještě neznají, učitelka jim čas řekne. Starší děti mohou využít papírové hodiny a při hudební otázce na hodinách nastaví čas, který převedou do hudební odpovědi.

Pohybové ztvárnění

- Děti rozdělíme na dvě skupinky, které vytvoří dva soustředné kruhy. Jeden velký, druhý malý. Velký kruh představuje ciferník hodin na věži a malý kroužek ciferník náramkových hodinek. Pohybem děti znázorní ručičky hodin. Ve velkém kruhu pochodují na čtvrt'ové doby a doprovázejí tak úsek skladby ve forte. Děti v malém kroužku cupitavým poklusem doprovázejí úsek skladby v pianu. Oba kruhy se pohybují po směru hodinových ručiček.
- Učitelka hraje dětem skladbu, žáci musí rozlišit piano, forte a podle toho se pohybovat nebo zůstat stát. Vždy se musí pohybovat pouze jeden kruh.

4.1.2. Ilja Hurník: *Veselý listonoš*

Modelová situace vystavená na skladbě Veselý listonoš je určena pro mladší žáky. Klavírní miniaturu využijeme velice dobře v hodinách hudební výchovy pro rozpoznávání staccato a legato. Při poslechu písně si žáci mohou dobře představit veselého listonoše, který rozdává dopisy.

Návrh pedagogické využití

- Poslech
- Rozeznání hudebních prostředků
- Pantomimické ztvárnění
- Tvorba textu
- Instrumentální doprovod
- Pantomimické ztvárnění, zpěv písně s instrumentálním doprovodem

Návrh řešení

Motivace

Povídáme si s dětmi, jestli někdy dostávají nebo píšou dopisy / pohledy. Pokud ano, tak při jaké příležitosti. Zeptáme se jich také, zda je někdy dopis či pohled potěšil. V motivaci můžeme využít i mezipředmětové vztahy s prvoukou, kdy si připomeneme, že na každý dopis patří poštovní známka, která se lepí do pravého horního rohu a co vše se vyplňuje na příslušné řádky. Pro demonstraci je dobré mít u sebe obálku i několik pohledů, které necháme žáky prohlédnout.

Poslech

Uč.: Zahrají vám skladbičku o listonošovi. Vaším úkolem bude si během toho představit, jak pan listonoš vypadá, co právě dělá a jakou má náladu. Skladbičku zahrajeme dle potřeby vícekrát. Poté vedeme s dětmi rozhovor. (listonoš je oblečen v modré uniformě a vesele chodí / jezdí od domu k dalšímu domu a rozdává dopisy.)

Rozeznání hudebních prostředků

Ve skladbičce se objevuje převážně staccato, pouze 4 takty v legato. Úkolem dětí bude tyto dvě části od sebe odlišit pohybem. Žáci se volně pohybují po třídě. V úsecích hraném ve staccato poskakují, v úseku hraném v legato dělají dlouhé pomalé kroky.

Uč.: Nyní až začnu hrát skladbičku, tak se budete po třídě pohybovat drobnými poskoky. V jednom krátkém úseku skladbičky se poskakování nebude úplně hodit a proto se začnete pohybovat pomalejšími delšími kroky. Poté se skladba změní a vy budete moci zase poskakovat. Vaším úkolem je tuto krátkou část rozpoznat.

Vedeme s žáky rozhovor, čím bylo ovlivněné to, že se poskoky do jedné části hodily méně. Objasníme žákům pojmy staccato a legato.

Pantomimické ztvárnění

- Učitelka vždy vybere 5 žáků, kteří budou představovat listonoše.
- Každý dostane do ruky několik dopisů, které během skladbičky rozdává svým spolužákům.
- Listonoši se pohybují po třídě v rytmu hudby a pantomimicky předvádí veselé listonoše.
- Ostatní žáci dostávají od listonošů dopisy a pozorují je.
- Na konci skladbičky se učitelka může zeptat několika žáků, který z listonošů jim připadal nejveselejší.

Tvorba textu

- Pracujeme s celou skladbičkou, protože melodie se v druhé části opakuje.
- Děti s pomocí učitelky zkusí vymyslet krátký text, který by se dal použít k danému rytmu.

VESELÝ LISTONOŠ

DER FRÖHLICHE POSTBOTE
MERRY POSTMAN

Allegro (♩ = 112)

The musical score is written for piano and voice. It consists of five systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/4. The tempo is marked 'Allegro' with a quarter note equal to 112 beats per minute. The dynamics range from *mf* (mezzo-forte) to *f* (forte) and *p* (piano). The lyrics are in Czech and English. The score includes measure numbers 5, 10, 15, and 19. There are some performance markings like '1 3' and '4' under the notes, and a repeat sign with first and second endings. The piano part features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests.

Dob - rý den ne - su vám psa - ní mi - lá pa - ní
mu - sím ješ - tě roz - nést mno - há přá - ní pa - ní

5 dě - ku - ji vám za po - de - psá - ní dě - ku - ji vám
slun - ce mě dnes - ka ne - za - chrá - ní *f*

10 dě - ku - ji dě - ku - ji vám moc dě - ku - ji *mf* mu - sím ješ - tě

15 roz - nést mno - ho krás - ných přá - ní kdo to vlast - ně

19 dnes - ka svá - tek má? *p*

Uč.: Děti, víte, kdo má dneska svátek? Víte, kdy máte svátek vy? Vaši rodiče a kamarádi?

V tomto případě textu můžeme navázat na mezipředmětové propojení s prvoukou. Paní učitelka z velké čtvrtky vystřihne kruh, který rozdělí na dvanáct trojúhelníků, které představují měsíce v roce. Děti společně přicházejí na to, kdy mají jejich spolužáci svátek. Dle data se zapisují do příslušného měsíce.

Instrumentální doprovod

- K doprovodu využijeme činely, bubínek a dřívka
- Jednotlivé nástroje jsou rozepsány v níže uvedených partiturách

VESELÝ
DER FROHLICHE POSTBOTE
MERRY POSTMAN

Allegro (♩ = 112)

The score is written in 2/4 time and consists of four systems of music. Each system includes a vocal line with lyrics and instrumental parts for činel (chimes), buben (cymbals), and dřívka (xylophone). The tempo is marked Allegro with a quarter note equal to 112 beats per minute. The key signature has one flat (B-flat).

System 1 (Measures 1-5): The vocal line begins with the lyrics "Dob-rý den ne - su vám psa - ní mi - lá pa - ní" and "mu - sím ješ - tě roz - něst mno - há přá - ní pa - ní". The instrumental parts provide a rhythmic accompaniment.

System 2 (Measures 6-11): The vocal line continues with "dě - ku - ji vám za po - de - psá - ní" and "slun - ce mě dnes - ka ne - za - chrá - ní". The instrumental parts continue, with a dynamic marking of *f* (forte) starting in measure 7.

System 3 (Measures 12-17): The vocal line continues with "moc dě - ku - ji" and "mu - sím ješ - tě roz - něst mno - ho krás - ných přá - ní". The instrumental parts continue.

System 4 (Measures 18-22): The vocal line concludes with "kdo to vlast - ně dnes - ka svá - tek má?". The instrumental parts conclude with a dynamic marking of *p* (piano) in measure 20.

Pantomimické ztvárnění, zpěv písně s instrumentálním doprovodem

Vystoupení veselých listonošů a zpěv písně s instrumentálním doprovodem, kterou si žáci sami vytvořili, můžeme využít na školních besídkách, při slavnostním vyřazení žáků devátých tříd apod. Na choreografii se podílejí opět sami žáci.

4.1.3. Ilja Hurník: *Velký a malý pes*

Klavírní miniatura *Velký a malý pes* je určena pro žáky prvního nebo druhého ročníku. Na skladbičce je velmi dobře rozpoznatelná hra piano a forte, tedy silně a slabě.

Návrh pedagogického řešení

- Poslech
- Rozeznání hudebních prostředků
- Vyjádření prstovými barvami

Návrh řešení

Motivace

Dnes vám děti zahrají na klavír skladbičku, ale nejprve musíte uhodnout, o čem bude.

Hádanka zní:

Malý, velký, bílý, černý,

svému pánu vždycky věrný,

ocáskem vrtí z radosti,

pochutnává si na kosti. (pes)

Poslech

- **Uč.:** *Ještě než začnu hrát, tak vám prozradím, že pejskové se ve skladbičce objevují dva. Zavřete si oči a představujte si, jak by ti dva pejsci podle vás mohli vypadat. (malý/velký, hodný/zlý, bílý/černý)*
- **Uč.:** *Proč vám přišlo, že je jeden pejsek malý? (hrála jste potichu a vyšší tóny)*
- **Uč.:** *A proč je druhý pejsek velký? (hrála jste nahlas a hluboké tóny)*
- **Uč.:** *Proč vám přišlo, že je jeden zlý? (protože pejsek vrčel, hrála jste hluboké tóny)*

- **Uč. :** *Znáte nějaké rasy pejsků? Jaké by to mohly být? (čivava, jorkšír, doga, dobrman, pitbull)*

Rozeznání hudebních prostředků

- **Uč. :** *Tak už jste správně poznali, že jeden pejsek ve skladbičce je malý a druhý velký. Teď se všichni postavte a zavřete si oči. Když budu hrát malého pejska (piano – potichu), tak si dřepnete a pokud budu hrát velkého (forte – hlasitě), tak se postavíte a vzpažíte ruce.*

Vyjádření prstovými barvami

Práce s prstovými barvami je časově i technicky nenáročná, proto je možné zařadit ji do hodiny hudební výchovy.

Uč.: *Skladbu jste již několikrát slyšeli a na každého z vás jistě nějak zapůsobila. Pokuste se nyní váš dojem z poslechu zachytit pomocí prstových barev.⁴⁹*

4.1.4. Ilja Hurník: Pochod

Tato modelová situace od Ilji Hurníka je určena pro nižší ročníky. Žáci se seznamují s pochodem jakožto hudebním žánrem a naučí se do rytmu pochodovat. V této skladbě se také začínají seznamovat s hudebními formami.

Návrh pedagogického řešení

- Poslech
- Pohybové ztvárnění – pochodující muzikanti
- Rozpoznání hudební formy

---

⁴⁹ Viz Příloha č. 7. Ukázky prací dětí 2. ročníku ZŠ ke skladbě Velký a malý pes

Návrh řešení

Motivace

Učitelka přinese na hodinu výchovy obrázky hudebních nástrojů, které se mohou vyskytovat v pochodové kapele. Žáci si obrázky prohlížejí, určují jejich názvy a říkají, co o nástrojích vědí, kde se s nimi setkaly, jak se na ně hraje.

Poslech

Uč.: *Popovídáme si teď o tom, jaká ta skladbička byla. Jaké měla tempo? (rychlé, různé, odhodlané) Co myslíte, mohli bychom na takovou skladbičku usínat? (ne) A co takhle odpočívat? (ne) A mohly bychom na ni na výletě pochodovat? (ano) Víte jak se tedy takové skladbičce, na kterou se dá takhle hezky pochodovat, říká? (pochod)*

Pohybové ztvárnění – pochodující muzikanti

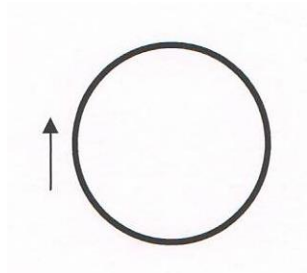
Žáci nejprve zkusí pochodovat na místě. Učitelka bubnuje na bubínek a děti do rytmu pochodují.

Uč.: *Jestlipak víte, jak se hraje na buben? Děti ukazují pohybem rukou, jak hrát na buben. Nyní se z vás stanou bubeníci, nebudete tedy jen pochodovat, ale budete i bubnovat do kroku.*

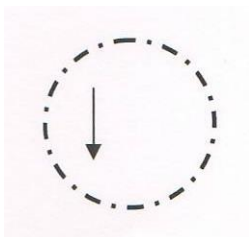
Všichni žáci se volně pohybují po třídě a zkouší pochodovat a současně hrát na buben.

Uč.: *Víte děti, jak se hraje na trubku? Tak teď všichni vyměňte bubínek za trubku a zkuste u toho také pochodovat.*

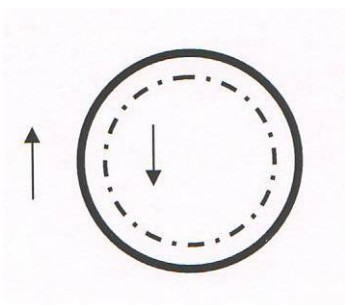
Učitelka děti rozdělí na dvě skupiny. První skupina představuje bubeníky. Ti utvoří kruh a pochodují jedním směrem po jeho obvodu.

Učitelka vyzve druhou skupinu, aby udělala kruh po vnitřním obvodu kruhu bubeníků. Tyto děti představují trumpetisty a pochodují v protisměru s vnějším kruhem.

Uč.: *Teď už každý z vás ví, jak hrát na svůj nástroj a kterým směrem pochodovat. Až začnu hrát skladbičku, všichni začnete dělat to, co máte. Trumpetisti budou troubit, bubeníci bubnovat a všichni budete do rytmu pochodovat.*

Vystřídáme role bubeníků a trumpetistů.

Rozpoznání hudební formy

Učitelka vede s dětmi nejprve rozhovor.

Uč.: *Skladbičku jste již několikrát slyšely. Všimly jste si, že se skladba někde trochu změní? (ano) Kde?(uprostřed) V čem se začátek a konec skladby liší? (je melodičtější) A jak vám tedy přijdou zbylé dvě části? (více rytmické, rázné)*

Učitelka rozdělí žáky do tří skupin. **Uč.:** *Nejprve si všichni zavřete oči. Až začnu hrát skladbu, bude pochodovat skupina číslo jedna. V okamžiku, kdy nastane část skladby B, první skupina přestává a začíná volně do hudby improvizovat skupina číslo dvě. Při zpětné změně na část A končí druhá skupina s improvizací a třetí začíná pochodovat. Vaším úkolem je co nejpozorněji a nejrychleji poznat část, kdy už se přestáváte hýbat. Proto máte zavřené oči. Nejen, abyste nekopírovali vaše spolužáky. Ale všichni přeci dobře víme, že vypojetím jednoho smyslu, posilujeme smysly ostatní.*

4.1.5. Ilja Hurník: *Květinka*

Klavírní miniatura s názvem Květinka je určena nižším ročníkům. Žáci se seznámí s tancem valčík a budou umět jeho základní krok. Procvičí si zde i instrumentální doprovod na tříčtvrt'ový takt.

Návrh pedagogických činností

- Poslech
- Deklamace textu s hudebním doprovodem
- Taneční provedení valčíku
- Instrumentální doprovod

Návrh řešení

Motivace:

Uč.: *Děti, byly jste někdy na plesu? (ne) Na plesy budete určitě chodit, až budete starší. Dívky si vyčešou vlásky do krásného účesu, namalují se a oblečou hezké šaty a kluci zase obleky. Děti si prohlíží obrázky tanečnicků.*

Uč.: *Ale co budete nejvíce potřebovat? No přece umět tančit. Tanců existuje velké množství. My si dneska povíme o jednom z nich a dokonce se jeho základní krok naučíme.*

Uč.: *Jaké názvy tanců znáte? (polka, valčík, mazurka)*

Uč.: *Nyní vám zahraji skladbičku a vašim úkolem bude poznat, který z tanců, které jste teď jmenovaly to je. Tak dobře poslouchajte.*

Poslech

Učitelka zahraje skladbu.

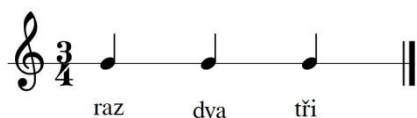
Uč.: *Předtím jste mi jmenovaly tři tance, které znáte. Nyní si zavřete oči a ruku nahoru zvedne ten, kdo si myslí, že jsem hrála polku. Teď zvednou ruku ti, co si myslí, že to byl valčík. A nyní, kdo si myslí, že to byla mazurka. Pravdu měli ti, co správně určili, že je to valčík.*

Uč.: *Kdybyste měly valčíku přisoudit nějaká přídavná jména, která by to mohla být?*
(pomalejší, mírnější, houpavý)

Deklamace textu s hudebním doprovodem

Uč.: *Věděl by děti někdo z vás, na kolik dob se valčík počítá? (na 3)*

Učitelka hraje skladbu a děti deklamují text slovy raz, dva, tři.

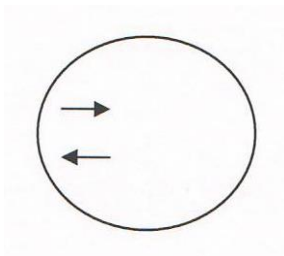

Taneční provedení valčíku

Děti se postaví do kruhu, čelem do středu, chytanou se za ruce a kruh rozšíří tak, aby měl každý napnuté paže.

1. takt: 1 doba – spodním zhoupnutím velký krok pravou nohou do středu kruhu.
2 a 3 doba – přešlap na místě levá, pravá
2. takt: 1. Doba – spodním zhoupnutím velký krok vzad levou nohou na původní místo.
2 a 3 doba – přešlap na místě pravá levá.

Pro všechny liché takty se opakuje pohyb 1. taktu, v sudých se opakuje pohyb 2. taktu.

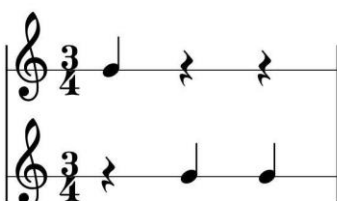

Instrumentální doprovod

K doprovodu valčíku využijeme dřevěný blok a dřívka. Děti rozdělíme na dvě skupiny. První skupina vytukává první těžkou dobu na dřevěný blok. Kdo nemá nástroj, na první dobu dupne. Druhá skupina vytukává dřívky druhou a třetí dobu. Děti bez nástroje pleskají dvěma prsty o dlaň.

dřevěný blok

dřívka

The image shows two staves of musical notation in 3/4 time. The top staff, labeled 'dřevěný blok', has a treble clef and a 3/4 time signature. It contains a quarter note on the first line, followed by two eighth notes on the first line, each with a 'z' symbol above it. The bottom staff, labeled 'dřívka', also has a treble clef and a 3/4 time signature. It contains an eighth note on the first line, followed by two quarter notes on the first line.

4.1.6 Ilja Hurník: *Rej skřítků*

Klavírní miniatura *Rej skřítků* je určena pro nižší ročníky. Žáci se seznámí s pojmem rej a také si ho za klavírního doprovodu vyzkouší. Do této modelové situace se promítnou i pracovní vyučování a výtvarná výchova. Rozvíjíme také sluchové vnímání a všímavost.

Návrh pedagogického řešení

Návrh řešení

- Poslech
- Pohybové ztvárnění reje skřítků
- Poznej krále skřítků

Poslech

Učitelka zahraje žákům celou skladbu. **Uč.:** *Děti, dobře teď poslouchejte skladbičku a představujte si, jak byste se mohli na hudbu pohybovat.*

Uč.: *Nyní se každý z vás postaví a až začnu hrát skladbičku podruhé, začnete na hudbu improvizovat. Každého z vás napadá určitě něco jiného, nenechte se ovlivnit druhými.*

Většina dětí střídá různé druhy poskoků a v melodičtějších částech zpomalují a tančí.

Motivace

Uč.: *Tak děti, já vás nebudu už dál napínat a prozradím vám, jaký název tato skladbička nese. Jmenuje se Rej skřítků. Dokážete si na tuto hudbu představit křepčení skřítků? (ano)*

Uč.: *I vy si na ně za chvíli zahrajete. Jak takový skřítek podle vás vypadá?(je malý, vousatý, má čepičku)*

Uč.: *Ano, máte pravdu. Zmenšovat se nemusíte, protože ti skřítkci mohou být klidně tak velcí jako jste teď vy. A skřítkovskou čepičku si teď každý z vás vyrobí.*

Výroba čepiček⁵⁰ - učitelka rozdá žákům nakopírované barevné papíry. Děti čepici pouze vystříhnou a nechají si od paní učitelky sešít sešívačkou. Poté si do dírek sami přiváží gumičku, aby jim čapka při poskakování nespadla.

Pohybové ztvárnění reje skřítků

Uč.: *Teď už víte, že se skladbička jmenuje Rej skřítků. Věděl by někdo z vás, co slovo rej znamená? (ne)*

Uč.: *Jinými slovy je to tanec, veselí nebo veselice. Vezměte si vaše vyrobené čepky a představte si, že jste skřítkci. Až budu hrát, začnete se do hudby pohybovat a vesele poskakovat. Po chvíli skladbičku změním na jinou. Tu už dobře znáte. Je také od tohoto skladatele. Jakže se tento skladatel jmenuje? (Ilja Hurník)*

Uč.: *Na jeho skladbičku jsme se učili základní krok valčíku. Vzpomínáte si, jak se jmenovala? (Květinka)*

Uč.: *V tuto chvíli bude vaším úkolem vytvořit co nejrychleji kruh a tančit valčík, tak jako tomu bylo u Květinky. Poté skladbu opět změním zpět a vy budete pokračovat ve skřítkovském reji.*

Poznej krále skřítků

Jednoho žáka pošleme za dveře. Poté určíme krále skřítků, který bude určovat pohyb. Učitelka hraje skladbičku a ostatní žáci kopírují jednoduché pohyby jejich krále, který provádí změnu zhruba po dvaceti vteřinách. Úkolem hádajícího žáka je poznat, který ze skřítků je jejich vůdcem. Náповědou mu mohou být oční kontakty směřující ke králi. Skřítkci by se mu toto měli snažit, co nejvíce znemožnit. Hadač musí vypořizovat, od koho změny pohybu vycházející. Žáky prostřídáme.

---

⁵⁰ Viz Příloha č. 8 – Šablona na výrobu skřítkovské čapky

5. Závěr

Ilja Hurník patřil mezi významné osobnosti české hudby. Byl všestranně zaměřený a svou činností zasahoval do několika oborů. Projevil jako skladatel, pedagog, pianista, dramatik a spisovatel. Do dnešní doby na něho vzpomíná mnoho lidí, a to zejména proto, že dokázal obohatit českou kulturu a především hudební scénu.

V diplomové práci jsem se zaměřila na klavírní miniatury, které tvoří nedílnou součást tvorby pro děti. Zabývala jsem se jejich využitím v činnostním propojení hudební výchovy prostřednictvím návrhů modelových situací.

Tato oblast hudební výchovy je stále ještě velmi opomíjena. Současné pojetí hudební výchovy je charakterizováno jako snaha o maximální rozvoj dětí prostřednictvím pěvecké, poslechové, pohybové a instrumentální činnosti. Na mnoho českých školách tomu tak ale bohužel není. Dokonce se někdy i setkáváme s vypouštěním hudební výchovy na úkor jiných předmětů. Žáci nejsou vzděláváni ve všech hudebních oblastech, ve kterých by měli být. Poslechová část je často zprostředkována jen pomocí CD nosičů. Pohybová a instrumentální činnost je mnohdy téměř zcela vypuštěna.

Průběh práce mě obohatil o poznání Ilji Hurníka, jakožto úžasného skladatele pro děti a mládež. Hluběji jsem nahlédla do jeho bohaté tvorby, která v sobě skrývá obrovský potenciál. Doufám, že diplomová práce bude přínosem pro příznivce této osobnosti a že bude inspirací pro pedagogy prvního stupně při hodinách hudební výchovy.

6. Literatura

Použitá literatura

FUKAČ, Jiří. Slovník české hudební kultury. Praha: Supraphon, 1997. ISBN 80-7058-462-9.

HURNÍK, Ilja, Petr EBEN. *Česká Orffova škola III. Dur-moll*. Praha: Supraphon, 1969.

HURNÍK, Ilja, Petr EBEN. *Česká Orffova škola IV. Modální tóniny*. Praha: Supraphon, 1969.

HURNÍK, Ilja. *Dětství ve Slezsku*. Praha: Československý spisovatel, 1979. ISBN 22-056-79.

JENČKOVÁ, Eva. Hudba a pohyb ve škole. Hradec Králové: Mgr. Jaroslav Jenček – ORLICE, 2002. ISBN 80-903115-7-1.

MALINA, Jaroslav. Ilja Hurník. Brno, Boskovice: Masarykova univerzita Brno, 1995. 207 s. ISBN 80-85834-03-0.

PECHÁČEK, Stanislav. *Lidová píseň a sborová tvorba*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2010, 317 s. ISBN 978-802-4618-302.

SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Sociologie stáří a seniorů*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 9788024782508.

SVOBODOVÁ, Liana. Pedagogika a metodika klavírní hry. Ostrava: REPRONIS, 2006. ISBN 80-7329-113-4.

VLASÁKOVÁ, Alena. *Klavírní pedagogika: První kroky na cestě ke klavírnímu umění*. Praha: Nakladatelství AMU, 2003. ISBN 80-7331-005-8.

Internetové zdroje

Česká Orffova společnost [online]. 2008 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z [www: http://www.orff.cz/carl-orff-a-schullwerk/](http://www.orff.cz/carl-orff-a-schullwerk/).

Český hudební slovník osob a institucí [online]. 2008 [cit. 2014-10-15]. Dostupné z [www: <http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/>](http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/)

Dějiny klavíru [online]. 2014 [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: <http://www.pianist.estranky.cz/clanky/dejiny-klaviru.html>

DRÁPELOVÁ, Věra. Laskavý vykladač hudby Ilja Hurník. MF Dnes, 2003, roč. 14, č. 172. *Ilja Hurník* [online]. 2014 [cit. 2014-10-09]. Dostupné z: <http://www.hurnik.cz/otec.html>

Hláška. *Děti jsou kritici, kteří se nikdy nemýlí* [online]. 2012 [cit. 2014-10-13]. Dostupné z: <http://www.opava-city.cz/sites/default/files/soubory/hlaska-2012-09-rijen.pdf>

Hudebně pohybová výchova [online]. 2014 [cit. 2014-11-28]. Dostupné z: <http://media1.webgarden.name/files/media1:525ea830aa93c.pdf.upl/hudebn%C4%9B%20pohybov%C3%A1%20v%C3%BDchova.pdf>

Hudební nástroje v hodinách HV [online]. 2014 [cit. 2014-11-28]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/1164/HUDEBNI-NASTROJE-V-HODINACH-HUDEBNI-VYCHOVY.html/>

Hudební nauka [online]. 2014 [cit. 2014-11-28]. Dostupné z: <http://www.hudebnivychova.cz/Hudebninauka.htm>

Hudební výchova [online]. 2014 [cit. 2014-11-28]. Dostupné z: http://skola.vysokeveseli.cz/dok/uos_umkult_hudebni_vychova.pdf

Hry s hudbou a techniky muzikoterapie [online]. 2014 [cit. 2014-10-23]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/17549/hry-s-hudbou-a-techniky-muzikoterapie-rytmus-a-rec.html/>

Ilja Hurník - hudba v genech [online]. 2012 [cit. 2014-10-13]. Dostupné z: <http://vitalplus.org/article.php?article=559>

Ilja Hurník: Skladatel, klavírista, spisovatel, pedagog a dramatik [online]. 2013 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/ilja-hurnik-skladatel-klavirista-spisovatel-dramatik-a-pedagog/>

Intonace a intonační cvičení [online]. 2014 [cit. 2014-11-28]. Dostupné z: <http://www.vyukovematerialy.cz/hudba/rocnik6/pevd1.htm>

Laskavý vykladač hudby Ilja Hurník [online]. 2003 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/laskavy-vykladac-hudby-ilja-hurnik-dtv-/hudba.aspx?c=A030725_144212_hudba_jup

Profesor Morus [online]. 2010 [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: <http://mluveny.panacek.com/rozhlasove-hry/36590-profesor-morus-2010.html>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. 2007 [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

Skryté hvězdy české klavírní školy - Pavel Štěpán a Ilja Hurník [online]. 2013 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z: <http://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/skryte-hvezdy-ceske-klavirni-skoly-pavel-stepan-a-ilja-hurnik-2.html>

SUPRAPHON k devadesátinám Ilji Hurníka [online]. 2014 [cit. 2014-10-13]. Dostupné z: <http://www.supraphon.cz/archiv/2544-supraphon-k-devadesatinam-ilji-hurnika>

Trubači z Jericha [online]. 2014 [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1453>

PŘÍLOHY

1. Ilja Hurník: Hodinky a hodiny
2. Ilja Hurník: Veselý listonoš
3. Ilja Hurník: Velký a malý pes
4. Ilja Hurník: Pochod
5. Ilja Hurník: Květinka
6. Ilja Hurník: Rej skřítků
7. Ukázky prací dětí 2. ročníku ZŠ ke skladbě Velký a malý pes
8. Šablona na výrobu skřítkovské čapky
9. Ukázky prací dětí 1. ročníku ZŠ ke skladbě Rej skřítků

Příloha č. 1

• HODINKY A HODINY
TURM- UND TASCHENUHREN
THE WATCH AND THE CLOCK

Allegro (♩ = 104)

12

3
2
1

4
2
1

f

P

dim.

The first system consists of five measures. The right hand plays a sequence of chords: a triad (G3, Bb3, D4) in measure 1, a dyad (G3, Bb3) in measure 2, a dyad (G3, Bb3) in measure 3, a dyad (G3, Bb3) in measure 4, and a dyad (G3, Bb3) in measure 5. The left hand plays a steady bass line of quarter notes: G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3. Fingerings are indicated above the notes in the right hand. Dynamics include *f* in measure 1, *P* in measure 2, and *dim.* in measure 5.

p

x

1 2

The second system consists of three measures. The right hand plays a sequence of chords: a dyad (G3, Bb3) in measure 6, a dyad (G3, Bb3) in measure 7, and a dyad (G3, Bb3) in measure 8. The left hand plays a steady bass line of quarter notes: G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3. Fingerings are indicated above the notes in the right hand. Dynamics include *p* in measure 7 and *x* in measure 8.

1 2 4

1 3

1

The third system consists of four measures. The right hand plays a sequence of chords: a triad (G3, Bb3, D4) in measure 9, a triad (G3, Bb3, D4) in measure 10, a triad (G3, Bb3, D4) in measure 11, and a triad (G3, Bb3, D4) in measure 12. The left hand plays a steady bass line of quarter notes: G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3. Fingerings are indicated above the notes in the right hand.

f

P

The fourth system consists of four measures. The right hand plays a sequence of chords: a dyad (G3, Bb3) in measure 13, a dyad (G3, Bb3) in measure 14, a dyad (G3, Bb3) in measure 15, and a dyad (G3, Bb3) in measure 16. The left hand plays a steady bass line of quarter notes: G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3. Dynamics include *f* in measure 14 and *P* in measure 15.

dim.

pp

P

The fifth system consists of four measures. The right hand plays a sequence of chords: a dyad (G3, Bb3) in measure 17, a dyad (G3, Bb3) in measure 18, a dyad (G3, Bb3) in measure 19, and a dyad (G3, Bb3) in measure 20. The left hand plays a steady bass line of quarter notes: G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3, G2, Bb2, D3. Dynamics include *dim.* in measure 17, *pp* in measure 20, and *P* at the end of the system.

Příloha č. 2

VESELÝ LISTONOŠ
DER FRÖHLICHE POSTBOTE
MERRY POSTMAN

Allegro (♩ = 112)

The musical score is written for piano in 2/4 time, marked Allegro with a tempo of 112 beats per minute. It consists of five systems of two staves each. The first system begins with a mezzo-forte (mf) dynamic. The second system includes a forte (f) dynamic. The third system features a mezzo-forte (mf) dynamic and a specific articulation marked with an asterisk (*). The fourth system continues with the same dynamics. The fifth system concludes with a piano (p) dynamic. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and fingerings (e.g., 1, 3, 4).

*) kotníkem ruky o víko
mit dem Handgelenk auf den Deckel klopfen
with the knuckle on the cover

4

Příloha č. 3

VELKÝ PES, MALÝ PES GROSSER HUND, KLEINER HUND BIG DOG, LITTLE DOG

Marciale (♩=96)

The musical score is written for piano in 2/4 time with a tempo of Marciale (♩=96). It consists of five systems of two staves each (treble and bass clef). The piece features various dynamics including *f*, *p*, *ff*, and *pp*, and includes several triplet markings. The first system starts with a *f* dynamic and features triplets of eighth notes in both hands. The second system begins with a *p* dynamic in the right hand and a *f* dynamic in the left hand. The third system continues with *p* in the right and *f* in the left. The fourth system features a *ff* dynamic in the left hand and a *p* dynamic in the right hand. The fifth system concludes with a *pp* dynamic in the right hand and a *f* dynamic in the left hand. The score ends on page 9.

Příloha č. 4

POCHOD
MARSCH • MARCH

Marcia

f

marcato

H 2529

The musical score is written for piano and consists of seven systems, each with a treble and bass staff. The key signature has one flat (B-flat). The score includes various musical notations such as notes, rests, and ornaments. Performance instructions include 'simile', 'marcato', and 'meno mosso'. Fingerings and ornaments are indicated throughout the piece.

System 1: Treble staff has a triplet of eighth notes. Bass staff has a triplet of eighth notes. Ornaments are marked with asterisks. Performance instruction: *simile*.

System 2: Treble staff has a triplet of eighth notes. Bass staff has a triplet of eighth notes. Ornaments are marked with asterisks. Performance instruction: *simile*.

System 3: Treble staff has a triplet of eighth notes. Bass staff has a triplet of eighth notes. Ornaments are marked with asterisks. Performance instruction: *simile*.

System 4: Treble staff has a triplet of eighth notes. Bass staff has a triplet of eighth notes. Ornaments are marked with asterisks. Performance instruction: *simile*.

System 5: Treble staff has a triplet of eighth notes. Bass staff has a triplet of eighth notes. Ornaments are marked with asterisks. Performance instruction: *simile*.

System 6: Treble staff has a triplet of eighth notes. Bass staff has a triplet of eighth notes. Ornaments are marked with asterisks. Performance instruction: *marcato*.

System 7: Treble staff has a triplet of eighth notes. Bass staff has a triplet of eighth notes. Ornaments are marked with asterisks. Performance instruction: *meno mosso*.

KVĚTINKA

DAS BLÜMCHEN • LITTLE FLOWER

Andante.

The musical score is written for piano and consists of four systems of music. Each system has a treble and bass clef staff. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The tempo is marked 'Andante.' and the initial dynamic is 'p dolce'. The score includes various musical notations such as triplets, slurs, and ornaments. Dynamics like 'mf' and 'dim.' are used throughout. Fingerings are indicated by numbers 1-5. The piece concludes with a final chord and a fermata.

Příloha č. 6

6

REJ SKŘÍTKŮ

GNOMENREIGEN • GNOMES DANCING

Presto.

f *sf* G. P. *mf* *f* *acc* *Red.* *Red.* *Red.* *Red.* *Red.* *simile*

sf *mf* *f*

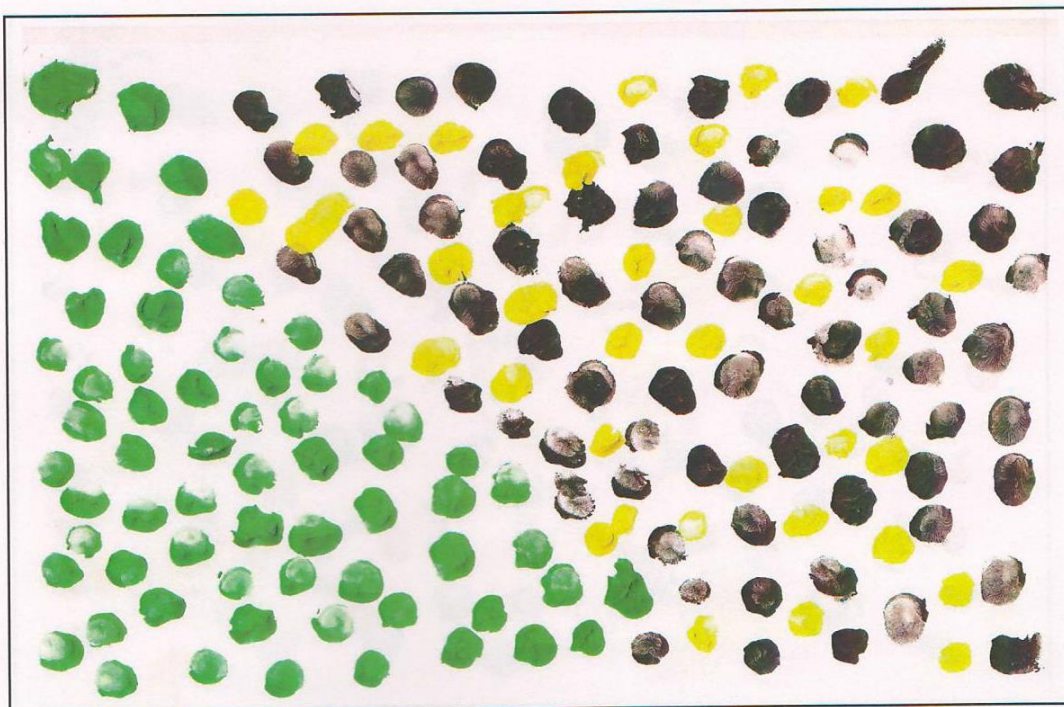
mp *meno mosso* *ff* *f a tempo*

p

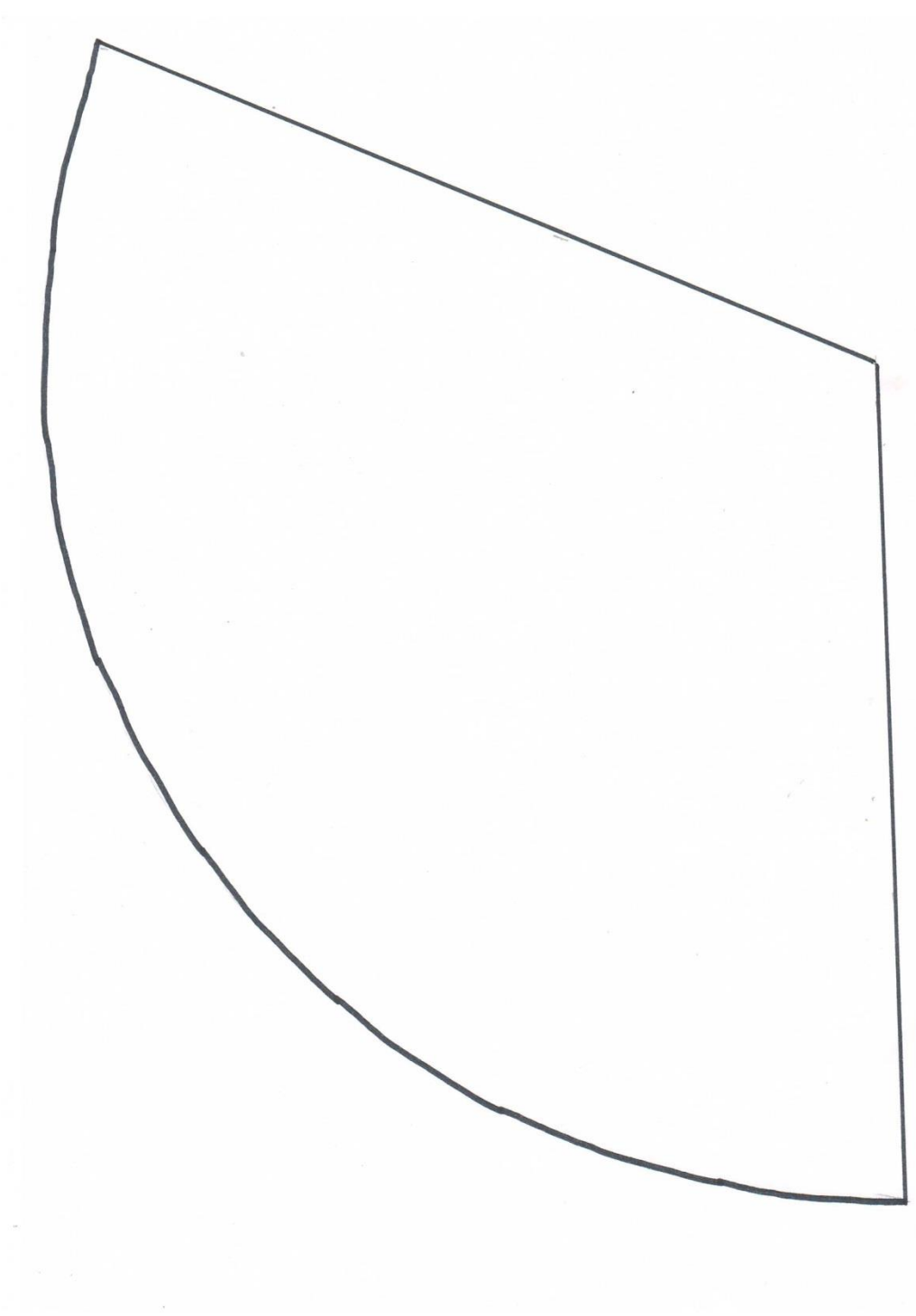
H 2529

Příloha č. 7

Příloha č. 8

Příloha č. 9

